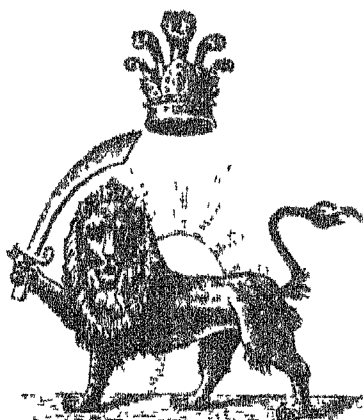

اصول تشکیلات عدلیه

چاپ دوم

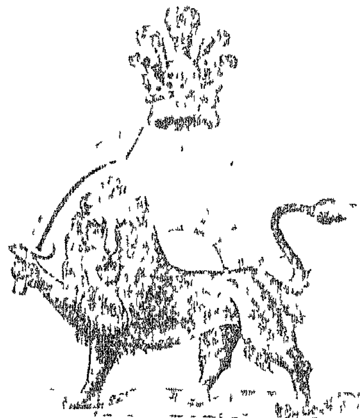

طهران شهر جمادی الاولی ۱۳۳۶

قیمت مقطوع شش قران

خیابان جباخانه . مطبعه « کاویان » طهران

اصول تشکیلات عدلیه

چاپ دوم

که مجدداً از روی اصل آن استنساخ شده

طهران شهر جمادی الاولی ۱۳۳۶

قیمت مقطوع شش قران

میدان سپاخانه مطبعه «کلیمیان» طهران

[illegible]

ماده چهارم — [illegible] اداره مهم ادارات [illegible] به دو دایره است .

دایرهٔ اول — [illegible] دایره [illegible] در امور [illegible]

[illegible] اسناد [illegible] و [illegible] را [illegible] .

ماده دوم — [illegible] مخصوص مأمور است [illegible]

و [illegible] دولتی که [illegible] داده شده [illegible]

ماده [illegible] — در وزارت عدلیه مجلس مشاورهٔ عالی تشکیل داده میشود مرکب از وزیر عدلیه که سمت ریاست مجلس را خواهد داشت و معاون و [illegible] از مدیران وزارت عدلیه و [illegible] اجزاء دیوان [illegible] که وزیر [illegible] اعضاء مجلس مشاورهٔ مزبور در موقع دعوت مخصوص وزیر عدلیه است برای حل مسائلی که خواهد بآنجا رجوع کند مخصوص تمام مسائل راجعه بتشکیلات امور عدلیه خواه مربوط به [illegible] و خواه مربوط بسایر مأمورین آن وزارتخانه باشد هر قراری که در مجلس مشاورهٔ مزبور داده شود باید باکثریت آراء باشد والا [illegible] از نصف اعضاء باید حاضر باشند .

[illegible]

مادهٔ سوم — ادارهٔ دوم [illegible] است ادارهٔ امور عدلیه به دو دایره منقسم است

دایرهٔ اول — این دایره مرجع تمام امور حقوقی است و وظایف آن از قرار ذیل است

قبول شکایات متظلمین که از محاکم حقوقی داشته باشند و رسیدگی به [illegible] نظارت بر اعمال اعضای ادارات مدعی العموم در محاکم [illegible] دستور العملهای لازمه برای اجرای قوانین در محاکم مختلفهٔ ممالک محروسه . جلب اطلاعات راجعهٔ [illegible] قوانین . نظارت و مطالعه و اعمال احکام کلیهٔ قانونی در موارد [illegible] مراقبت در محاکم که تکلیف اجرا [illegible] اصول اساسی قانونی است و مراقبت در حفظ اصول اساسی قانونی بعد از آنکه اتخاذ شد [illegible] از محاکم ممالک محروسه راجع به عمل [illegible] و تهیهٔ احصائیهٔ سالانهٔ امور حقوقی در محاکم قطع و فصل شده است .

دایرهٔ دوم — این دایره مرجع امور جزائی و وظایف آن از قرار ذیل است

قبول شکایات متظلمین که از محاکم پلیس و محاکم جنحه و دیوان جنایات داشته باشند و تعیین هر اقدامی که بعد از دقت لازم میداند . تهیهٔ تعلیمات لازمه برای اعمال قوانین جزائی . نظارت در حسن جریان اعمال

[illegible]

ماده [illegible]

ماده [illegible]

ماده [illegible] ... از روی ... [illegible]
[illegible] ... واحد ... [illegible] ... را

ماده [illegible] ... مورد ملامت
[illegible] ... و ... [illegible] ... او وارد
[illegible] مجازات ... محکمهٔ جزائی جلب خواهد گردید

ایران دیوان تمیز تشکیل میشود

ماده ۶ — تقسیمات مملکت ایران از حیث تأسیس محاکم عدلیه از قرار تفصیل ذیل است (اولاً) حوزهٔ صلحیه ، (ثانیاً) حوزهٔ ابتدائیه ، (ثالثاً) حوزهٔ استینافیه

ماده ۷ — حوزهٔ صلحیه عبارت است از قسمتی از خاک ایران که در قلمرو یک محکمهٔ صلحیه است

ماده ۸ — حوزهٔ ابتدائیه عبارت است از قسمتی از مملکت ایران که در قلمرو یک محکمهٔ ابتدائی واقع است و هریک از حوزه‌های ابتدائیه مشتمل است بر حوزه‌های صلحیه

ماده ۹ — حوزهٔ استینافیه مرکب است از حوزه‌های ابتدائیه .

ماده ۱۰ — قوهٔ قضائیهٔ دیوان تمیز شامل کلیهٔ محاکم عدلیهٔ مملکت ایران است

ماده ۱۱ — صلحیه‌ها و محاکم ابتدائی و استیناف بماهیت امور و قضایا موافق قانون رسیدگی کرده حکم میدهند ودیوان تمیز درغیر مواردیکه قانون استثناء کرده داخل درماهیت دعاوی نشده فقط حق نقض و ابرام احکام و نظارت در محافظت قوت قانون و اجراء آنرا بالسویه در تمام محاکم عدلیه دارد .

هوالله تعالی شأنه العزیز

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب اول

اصول تشکیلات عدلیه

مقدمه

مادهٔ ۱ — محاکم عدلیه بر دو نوع است . عمومی واختصاصی .

مادهٔ ۲ — محاکم عمومی آنست که حق رسیدگی بتمام دعاوی دارند غیرانچه قانون صراحتاً استثناء کرده است .
محاکم عمومی بدو درجه است اوّل ابتدائی دوّم استیناف برای مواردیکه قانون معین میکند .

مادهٔ ۳ — برای سهولت جریان وتسویهٔ امور و عدم تراکم دعاوی در محاکم ابتدائیه محاکم صلحیه درجاهائیکه قانون معین میکند برقرار میشود

مادهٔ ٤ — محاکم اختصاصی آنست که بهیچ امری حق رسیدگی را ندارد غیر انچه قانون صراحتاً اجازه داده است مثل محاکم تجارت و نظامی وغیرها که تشکیلات و ترتیبات آنها بموجب قانون علیحده معین میشود .

مادهٔ ٥ — مافوق محاکم مزبورهٔ در مادهٔ (۲) فقط درپای تخت مملکت

باب اول

در تشکیل محاکم عمومی .

فصل اول

در محاکم صلحیه .

مادهٔ ۱۷ — محاکم صلح در جاهای مفصله الذیل تاسیس میشوند
(اولا) در شهرها (ثانیاً) در مراکز اوکات .

مادهٔ ۱۸ — ممکن است در یك لوك یا شهر بزرگی بحسب مقتضیات محلی صلحیه های متعدده تشکیل شود (در اینصورت آن شهر یا لوك بچندین حوزهٔ صلحیه تقسیم میشود) . ونیز ممکن است بواسطهٔ مقتضیات محلی از برای چند محله یا لوك یك صلحیه تأسیس شود (در اینصورت آنچند محل یك حوزه صلحیه را تشکیل مینماید)

مادهٔ ۱۹ — عده حوزه های صلحیه را نظر بمقتضیات وقت و محل وزیر عدلیه معین و پس از تصویب مقامات لازمه صورت آنرا اعلان می نماید .

مادهٔ ۲۰ — محکمهٔ صلحیه عبارتست از امین صلح ویکنفر فقیه که صلاحیت قطع و فصل دعاوی راجعهٔ بمحکمه صلحرا در موارد امور شرعی داشته باشد . فقیه مذکور موسوم است به حاکم صلح .

مادهٔ ۱۲ — برای تحقیقات راجع به جرایم و جنایات مستنطقین معین میشوند.

مادهٔ ۱۳ — در نزد محاکم عدلیه ادارهٔ مدعی عمومی برای ادای وظایف مقرره تأسیس میشود .

مادهٔ ۱٤ — حدود و وظایف و ترتیب اجراآت محاکم و ادارات عدلیه بموجب قوانین مربوطه تعیین میشود .

مادهٔ ۱۵ — رؤسا و اعضای محاکم وصاحبان مناصب و مستخدمین عدلیه را دولت معین میکند .

مادهٔ ۱۶ — در ادارات محاکم اشخاص مفصلهٔ ذیل میباشند

۱) مأمورین اجرا و احضار و اعلام

۲) منتظرین خدمت رسمی

۳) وکلای رسمی .

٤) نایب ناظر و مترجم (در صورت لزوم) . ترتیبات راجعهٔ تأسیس هر کدام از مشاغل مذکوره بموجب قانون معین میشود

مادهٔ ۲۷ — محکمه‌های صلح در حوزهٔ دایرهٔ خود حق رسیدگی را دارند .

مادهٔ ۲۸ — هرگاه متداعیان و سایر اشخاصی که در محل رسیدگی امناء صلح حضور دارند رعایت نظم و ترتیب و قواعد مقرره را ننموده باشند امین صلح باید دو دفعه اخطار نماید و در صورتیکه اخطارات آنها بی‌نتیجه ماند مرتکب خلاف اگر از متداعیین است از دو الی بیست و چهار ساعت نسبت بدرجات تقصیر محکوم توقیف خواهد بود و اگر از غیر متداعیین است امین صلح باید او را از محکمه اخراج نماید .

مادهٔ ۲۹ — هرگاه از اشخاص مذکورهٔ در مادهٔ قبل توهینی نسبت بامین صلح یا یکی از اجزاء محکمه واقع شود امین صلح حق دارد که صورت مجلسی در اینباب مرتب نموده بامرتکب نزد مدعی العموم بدایت بفرستد .

مادهٔ ۳۰ — محاکم صلح حق دارند باتمام ادارات مستقیماً مکاتبه نمایند .

مادهٔ ۳۱ — امناء صلح مکلفند که راپورتهای راجعهٔ بجریان امور حوزهٔ صلحیه خودشان را سالی دو مرتبه مرتب نموده یك نسخه آنرا در موعد مقرر مستقیماً بوزارت عدلیه و نسخهٔ دیگر را در امور حقوقی رئیس محکمهٔ ابتدائی متنوعه و در امور جزائی بمدعی العموم محکمه مذکوره بفرستند که بعد از ملاحظه اشخاص مذکوره موافق ترتیب مقرر و در موعدی که وزارت عدلیه معین و اعلام میکند بان وزارت ارسال شود .

مادهٔ ۲۱ — برای امین صلح علامت و مهر مخصوصی مقرر است .

مادهٔ ۲۲ — امنای صلح برای رسیدگی دائمی محل معینی خواهند داشت ولی شکایات را با رعایت حدود قانونی در هر ناحیه از نقاط حوزهٔ خود قبول میکنند و در موارد لازمه موافق اصول محاکمات خودشان شخصاً با اعضای شعبه محکمه بمحل وقوع دعوا رفته در محل رسیدگی مینمایند

مادهٔ ۲۳ — در صورت غیبت یا مرض امین صلح یکی از امناء صلح دیگر آن محل بطوریکه فعلاً مابین امناء صلحیه مقرر شده موقتاً وظایف او را انجام میدهد و یا قائم مقامی برای امین صلح غایب یا مریض موقتاً بر حسب اطلاعات معین میشود .

مادهٔ ۲۴ — امناء صلح بقدر لزوم اجزاء تحریر و ثبت و ضبط خواهند داشت . احضار و اعلام و همچنین اجرای احکام محاکم صلحیه بعهدهٔ اشخاصی است که در مواد از (۱۹۶) الی (۲۲۹) مقرر است

مادهٔ ۲۵ — محاکم صلح در تحت نظارت ادارهٔ مدعی‌های عمومی و وزیر عدلیه واقعند

مادهٔ ۲۶ — باحکام غیر قطعی محاکم صلح موافق اصول محاکمات در محکمهٔ ابتدائی که در حوزه آن واقعند استینافاً رسیدگی میشود احکام قطعی محاکم صلحیه قابل تمیز نیست .

مادامیکه اطاقهای محکمه متعدد است تخصیص اطاقهای مزبور بهر یک از نوع دعاوی حقوقی وجزائی با ملاحظه مقتضیات محلی با وزارت عدلیه است .

مادهٔ ۳۶ — محکمه ابتدائی در تحت ریاست یکنفر رئیس منعقد شده و رئیس مزبور درصورت تعدد اطاقها بقدر لزوم معاونین خواهد داشت . رئیس محکمه ریاست یکی از اطاقها و معاونین ریاست اطاقهای دیگر را در عهده میدارند .

مادهٔ ۳۷ — در هر یک از اطاقها علاوه بر رئیس اطاق دو عضو موظف خواهند بود . لااقل یکی از اعضاء هر اطاق باید از اهل علم بوده بصیرت کامله بمسائل واحکام فقهیه داشته باشد .

مادهٔ ۳۸ — در هر محکمه ابتدائی یک دفتردار برای تحریرات لازمه و ثبت تقریرات و ضبط اوراق و غیره مقرر است . دفتردار مزبور مدیری دفترخانه محکمه را بعهده داشته در صورت تعدد اطاقهای محکمه بقدر لزوم در تحت ریاست خود تقریر نویس و ثبات و ضابط خواهد داشت

مادهٔ ۳۹ — عده اجزای دفترخانه موافق مقتضیات وقت و محل بتوسط وزیر عدلیه معین و بتصویب مقامات لازمه میرسد .

مادهٔ ۴۰ — محاکم ابتدائی دعاوی حقوقیه وجزائیه را که بموجب قوانین راجع بآنها است پذیرفته وانچه راکه خارج از صلاحیت انهاست رد مینمایند . دعاوی راجعهٔ بمحاضر شرع را محاکم ابتدائی پذیرفته بمحاضر مزبوره رجوع میکنند وهمچنین اطاقهای حقوقی بدعاوی حقوقی واطاقهای جزائی

علاوه بر راپورتهای سالیانه امنای صلح مکلفند که برحسب تقاضای وزارت عدلیه یا ادارهٔ مدعی العموم در هر موقع اطلاعات و راپورتهای لازمه را بدهند .

مادهٔ ۳۲ — ترتیب دفاتر صلحیه‌ها بموجب دستورالعمل وزارت عدلیه موافق نظامنامه های داخلی محاکم معین میشود .

مادهٔ ۳۳ — دستور العملهائیکه برای اجرای قوانین یا توضیحات آن لازم است بامنای صلحیه داده شود اداره مدعی العموم لایحهٔ آنرا مرتب کرده و بعد از مداقه بوزیر عدلیه پیشنهاد میکند

فصل دویم

در محاکم ابتدائیه .

مادهٔ ۳۴ — درهر حوزهٔ ابتدائیه یك محکمه ابتدائی برای رسیدگی بدعاوی حقوقیه و جزائیه تشکیل میشود . صورت محلهائیکه باید در آنجا ها محاکم ابتدائی تشکیل شود وعده اطاقهای محاکم ابتدائی را بحسب اقتضاء محل و کثرت وقلت دعاوی وزارت عدلیه معین و پس ازتصویب مقامات لازمه اعلان مینماید .

مادهٔ ۳۵ — درهر محل که محکمه ابتدائی فقط دارای یك اطاق باشددر آن اطاق گاهی بامور حقوقی وگاهی بامور جزائی رسیدگی میشود و در

شده در محکمه ابتدائی دارند باید اسناد اطلاعیه قانون مخصوص ان
معین میکند تأسیس میشود

فصل دوم

در محکمهٔ استیناف

مادهٔ ۴۵ — در مرکز هر ایالتی یک محکمهٔ استیناف تأسیس میشود وزیر عدلیه عده حوزه های ایالتی و ولایاتی را که باید در محکمه استیناف باشد و همچنین عدهٔ اطاقهای هر محکمه استینافی را با ملاحظهٔ مقتضیات محل معین نموده اقدامات لازمه پیشنهاد میکند .

مادهٔ ۴۶ — درصورتیکه محکمهٔ استیناف دارای یک اطاق باشد یک رئیس ویک معاون دوم و دو نفر عضو خواهد داشت که گاه مامور حقوقی وگاه مامور جزائی رسیدگی خواهند نمود و هرگاه محکمهٔ مذکوره دارای دو اطاق باشد مرکب خواهد بود از یک رئیس و یک معاون اول (رئیس شعبه) و دو معاون دوّم وچهار عضو . در این صورت رئیس محکمه استیناف ریاست یکی از اطاقها را بالخصوص بعهده گرفته و ریاست اطاق دیگر را بعهدهٔ معاون اول واگذار مینماید یکی از اعضاء بنوبت عضو تحقیق معین و جلسه محکمه مرکب از سه نفر میباشد .

مادهٔ ۴۷ — درمرکز هریک از محاکم استیناف دفترخانهٔ مقرر است . دفتردار محکمه مدیری دفتر و ثبت و ضبط اوراق محکمه را در عهده خواهد داشت و تحریرنویس های محکمه در مقابل او مسئولند .

بدعاوی جزائی رسیدگی کرده و آنچه را که از صلاحیت آنها خارج است رد نموده یا آنهائی را که راجع است بمقامات دیگر اعلام میدارند

مادهٔ ۴۱ — محاکم ابتدائیه دعاوی حقوقیه را که بموجب قوانین موضوعه راجع بآنها است و همچنین دعاوی جزائیه را در اموریکه بموجب جنحه است بدایةً و قرار دادهای غیر قطعی حاکم صلح را استینافاً رسیدگی نموده حکم میدهند و در جاهائیکه محکمه جنائی تشکیل نشده مطابق اصول محاکمات جزائی رسیدگی نموده حکم میدهند

مادهٔ ۴۲ — در جاهائیکه محکمه تجارتی تشکیل نشده اطاق حقوقی محکمه ابتدائی بدعاوی تجارتی بر طبق مواد قانون محاکم تجارت رسیدگی نموده حکم میدهد .

ماده ۴۳ — در صورتیکه محکمهٔ ابتدائی دارای یک اطاق باشد یکنفر مستنطق در آن محکمه مقرر است و هر گاه محکمهٔ مذکوره بیش از یک اطاق داشته باشد عده مستنطقین را بارعایت مقتضیات محلی و کثرت وقلت دعاوی وزیر عدلیه معین مینماید .

مستنطقین بدو درجه تقسیم میشوند و مستنطق درجه اول رئیس دایرهٔ استنطاق میباشد . در صورت قلت دعاوی جزائی وزیر عدلیه میتواند یکی از اعضاء محکمه را بارعایت مادهٔ (۷۶) بسمت مستنطق معین نماید

مادهٔ ۴۴ — در جاهائیکه محاکم عدلیه کاملا موافق قوانین مقرره تشکیل

های دفتر دار میباشد . امور دیوانهای محکمه تمیز در تحت ریاست مشار الیه ثبت و ضبط را در عهده داشته مسئول او خواهد بود دفترخانه مذکوره بنابر لزوم اجرا مواد دانسته

فصل پنجم

در ترتیبات داخلی محاکم عمومی

مبحث اول

در جلسات محاکم

مادۀ ٥٤ — جلسات محاکم عمومی بدو طریق میشود جلسۀ محاکمه واداری (مشاوره)

مادۀ ٥٥ — جلسۀ محاکمه نیز بردو قسم است اولاً بطور معمولی که هر اطاق بدعاوی مرجوعه رسیدگی نموده حکم میدهد ثانیاً بطور فوق العاده و آن در صورت تعدد اطاقها تشکیل مییابد از اجتماع عمومی اعضاء اطاقها در تحت ریاست رئیس محکمه .

موارد جلسات فوق العاده محاکم بموجب قوانین و نظامنامه ها مقرر است .

مادهٔ ۴۸ — محاکم استیناف احکام و قرار های محاکم ابتدائی حوزهٔ خود را در امور حقوقیه و جزائیه و تجاری موافق اصول محاکمات و قانون تجارت استینافاً رسیدگی مینمایند. صلاحیت محاکم استیناف در جنایات در اصول محاکمات جزائی مقرر است

فصل چهارم

در تشکیل دیوان تمیز.

مادهٔ ۴۹ — دیوان تمیز فقط در پای تخت تأسیس میشود.

مادهٔ ۵۰ — دیوان تمیز منشعب میشود بدو اطاق حقوقی و جزائی تجزیهٔ امور جزائی از امور حقوقی و تخصیص اطاق جداگانه بهر کدام از نوع امور مذکوره منوط بمقتضیات وقت وتصویب وزیر عدلیه ومعاملات لازمه است.

مادهٔ ۵۱ — هر اطاقی مرکب است از یک رئیس اطاق و چهار مستشار. یکی از رؤسای اطاق ریاست دیوان تمیز را عهده دارد.

مادهٔ ۵۲ — دیوان تمیز باحکامی که در اصول محاکمات حقوقی وجزائی مقرر است تمیزاً (بدون داخل شدن در ماهیت واصل دعاوی و قضایا) رسیدگی میکند جز در مواردیکه اصول محاکمات استثناء میکند.

ماده ۵۳ — در دیوان تمیز یک دفترخانه مقرر است که در تحت ریاست

ذیل اسامی را رئیس یا قائم مقام او امضا نماید و پس از شروع بمحاکمه عضوی که حاضر نبوده نمیتواند اسم خود را در دفتر بنویسد .

مادهٔ ۶۱ — در دفتر مزبور باید مدت و تعطیل محاکماتیکه در جلسات میشود قید شده و همچنین تصریح شود بآنکه جلسه محاکمه بوده یا اداری معمولی بوده یا فوق العاده و در صورتیکه در موعد معین محاکمه نشود یا اینکه در ساعات کم و کسری روی دهد باید تخلف را در دفتر توضیح نمود .

مادهٔ ۶۲ — مدعیان عمومی محکمهٔ ابتدائی یا قائم مقام آنها باید سواد دفتر مذکور را در دوم و هفدهم هر ماهی بمدعی کل استیناف بفرستند ولی بدواً تحقیقات لازمهٔ خودرا در صحت یا عدم صحت آن دفتر باید نموده باشند .

مادهٔ ۶۳ — مدعیان عمومی استیناف پس از اینکه تحقیقات وتدقیقات خود را نمودند در طهران در پنجم و بیستم هر ماه صورت دفتررا بوزیر عدلیه تقدیم می‌نمایند و در ولایات ماهی یک مرتبه صورت دفتر را بوزارت عدلیه میفرستند .

مادهٔ ۶۴ — ترتیب نشستن رؤساء و اعضاء محاکم در جلسات محکمه بر حسب رتبه و اقدمیت در خدمت خواهد بود .

مادهٔ ۶۵ — دعاویکه بهر یک از شعب یا اطاقهای محکمه رجوع شده است بترتیب الاقدم فالاقدم رسیدگی میشود جز در امور فوری که تقدم ان

مادهٔ ۵۶ — جلسات محاکمه (خواه معمولی باشد خواه فوق العاده) علنی است مگر در مواردیکه اصول محاکمات عمومی و جزائی استثناء کرده است.

مادهٔ ۵۷ — جلسات اداری (مشاوره) محاکم برای انجام امور راجعه به انتظامات داخلی محاکم و ترتیب دستور العمل ها و تهیه لوایح و دادن قرار هائی است که باید در جلسات اداری بعمل آید. و قانون و نظامنامه مواردی را معین کرده و آن بر دو قسم است بطور معمولی که هر اطاق بامور راجعه بآن اطاق رسیدگی نموده قرار میدهد و بطور فوق العاده که در صورت تعدد اطاقها اعضاء اطاقها در تحت ریاست رئیس محکمه بامور مرجوعه رسیدگی مینمایند.
جلسات اداری محکمه در هر حال غیر علنی است.

مادهٔ ۵۸ — برای اینکه جلسات معمولی محاکم قانونی محسوب شود در جلسات معمولی محاکم ابتدائی و استیناف علاوه بر رئیس اطاق لااقل دو نفر از اعضاء محکمه باید حاضر باشند و در جلسات معمولی محکمهٔ تمیز علاوه بر رئیس اطاق چهار نفر از اعضاء.

مادهٔ ۵۹ — جلسات فوق العاده (اجتماع عمومی) محاکم وقتی قانونی میباشد که لااقل دو ثلث اعضاء محکمه در تحت ریاست رئیس محکمه یا قایم مقام او در جلسه حاضر باشند و عدهٔ اعضاء نباید زوج باشد.

مادهٔ ۶۰ — پس از انقضاء محکمه هریك از رؤساء واعضاء باید در دفتری که برای حاضر وغایب در محکمه مقرر است اسم خودشان را بنویسند و

مادهٔ ۷۰ — ابداً از اعضاء محکمه از قضاتیکه برای محاکمهٔ مطلبی معین میشود نباید قبل از مداخله باداره اداری یا بامور دیگری مصروف گردد.

مادهٔ ۷۱ — امور راجعهٔ بمحاکم بر دو نوع است فوری و عادی.
امور فوری بر عادی مقدم است.

مادهٔ ۷۲ — پس از اتمام محاکمه اعضاء و رئیس محکمه بطوریکه در اصول محاکمات مقرر است مشاوره نموده ورئیس محکمه دراخذ آراء ازرای کوچکترین عضو محکمه از حیث اقدامات شروع کرده بعداز گرفتن رأی سایر اعضأ رأی خودرا اظهار خواهد کرد.

مبحث دوم

در مراتب رئاس و معاونین واعضاء.

مادهٔ ۷۳ — درصورتیکه محکمه دارای اطاقهای متعدده باشد رئیس محکمه ریاست هریك از اطاقهائیرا که بخواهد اختیار میکند ودرموارد دیگر که لازم شود ریاست هر یك از اطاقها را نیز میتواند بنماید ولی در این صورت باید در تمام مدت جلسه ریاست داشته باشد. اطاقیکه رئیس ریاست آنرا اختیار کرده اطاق اول نامیده میشود.

مادهٔ ۷۴ — درصورتیکه رئیس محکمه بانجام مشاغل و تسویهٔ امور

منوط برأی رئیس است .

مادهٔ ۹۶ — محکمه میتواند تحقیق و بعضی امور را بیك یا چند نفر از اعضاء خود محول نماید و آن عضو را در محکمهٔ ابتدائی و استیناف عضو محقق ودرمحکمهٔ تمیز عضو ممیز نامند اعضاء مذکوره مکلفند که صورت اسناد دعاوی را مرتب نموده بدفتردار محکمه بدهند که در دفتر ثبت شود وراپورت مذکور باید درمدتیکه محکمه معین میکند حاضر شود . تاریخ رجوع عمل باعضاء مذکوره توسط دفتردار در محکمه ثبت میشود .

مادهٔ ۹۷ — درصورتیکه پس ازانقضاء مدت معینه محقق یا ممیز راپورت خود را نداد باید دلیل آنرا کتباً برئیس اطلاع داشته تقدیم نموده تمدید مدت را بخواهد ودر صورتیکه مدت مهلتی که داده میشود منقضی شده وراپورت مزبور باز تهیه نشود اشتغال بدیگری تفویض خواهد شد ومراتب بتوسط مدعی العموم بوزارت عدلیه راپورت میشود .

مادهٔ ۹۸ — در جلسات محکمه هیچیك از اعضاء بدون اجازهٔ رئیس نمیتوانند تکلم نمایند واگر خواستن توضیحی را از متداعیین لازم بدانند بعد از تحصیل اجازه از رئیس سئوال خواهند کرد .

مادهٔ ۹۹ — هیچکس حق ندارد در حین مذاکره کلام متکلم را قطع نماید جز رئیس در موردیکه بیانات متکلم را خارج ازموضوع بحث دید باید اخطار نماید .

بطوریکه رئیس و اعضای یک اطاق بیش از یک سال باهم نباشند — تبدیل رئیس و اعضاء در سالنهٔ قوس الما ؟ ادارهٔ محکمه مرتب بعد از امضای وزیر عدلیه موقوف اجرا گذارده میشود

بخش سوم

در تقسیم کارها .

مادهٔ ۸۰ — عرایض برئیس محکمه داده میشود ومشارالیه باید وقت معینی برای گرفتن عرایض تعیین نماید .

مادهٔ ۸۱ — کلیه عرایض را باستثنای اموریکه در مادهٔ آتیه مذکوراست رئیس محکمه میان اطاقها تقسیم میکند و رئیس باید همیشه پیشرفت و سرعت جریان امور را در تقسیم کارها منظور دارد .

مادهٔ ۸۲ — دعاوی راجعه بدولت وایالات وولایات وتاسیسات وخیرات عمومی در اطاقی که رئیس محکمه بالخصوص ریاست دارد رسیدگی میشود — و هرگاه دعاوی مذکوره از نوع امور جزائی بوده ورئیس محکمه ریاست اطاق حقوقی را بالخصوص اختیار کرده باشد دعاوی مذکوره بر حسب اصول در اطاق جزائی رسیدگی میشود .

مادهٔ ۸۳ — بعد از اینکه عرایض تقسیم شد جواب آن بعهدهٔ رؤساء

مرجوعه که مخصوص اوست مشغول بوده یا غایب باشد یکی از اعضاء همان اطاق بحکم اقدمیت قائم مقام او خواهد بود

مادهٔ ۷۵ - درصورتیکه معاون رئیس بواسطهٔ اشتغال بامور مرجوعه یا غیبت نمی‌تواند در اطاق خود حاضر شود یکی از اعضاء همان اطاق بحکم تقدم درخدمت قائم مقام او خواهد بود .

مادهٔ ۷۶ — در مورد دو مادهٔ بالا یکی از مستنطقین یا یکی از اعضاء معاونین را (رجوع بمادهٔ ۲۳۱) میتوان برای تکمیل عده جلسهٔ محکمه دعوت نمود ولی مستنطقی که تحقیقات دعوای جزائی را کرده درجائیکه راجع بهمان دعوا نمی‌تواند بعضویت دعوت شود

مادهٔ ۷۷ — درمواردیکه عدهٔ اطاقهای محکمه متعدد بوده و دفتردار نتواند شخصاً ایفای وظیفه درتمام جلسات محکمه نماید در هر اطاق در غیاب او یکی از تحریر نویسها قائم‌مقام او میباشد ولی در جلسات فوق‌العادهٔ محکمه باید خود دفتردار شخصاً حاضر باشد

مادهٔ ۷۸ — اشخاصیکه باهم قرابت نسبی تا درجهٔ چهارم و قرابت سببی تا درجهٔ سوم دارند نمی‌توانند در یک جلسه سمت ریاست یا عضویت با همدیگر (مجتمعاً) حاضر باشند

مادهٔ ۷۹ — سالی یک مرتبه تبدیل اعضاء ورئیس هریک ازاطاقها خواهد شد بدین ترتیب که رئیس واعضاء اطاقی باطاق دیگر مأمور میشوند

[illegible] می‌باشند .

ماده ۸۸ — [illegible] اجرای اوامر [illegible] اطاق [illegible] مأمورین
[illegible] شاغل خودشان
[illegible] اجبار یا
[illegible] واقع شد.

ماده ۸۹ — اداره کردن جلسه [illegible] با رئیس است و مشارالیه مسئول حفظ نظم
و [illegible] و
[illegible] اجازه
از رئیس [illegible] را [illegible] نماید .

ماده ۹۰ — اشخاصی که در اطاق محاکمه هستند باید قواعد نظم و ترتیب
را کاملاً رعایت نموده اوامر رئیس را اطاعت نمایند

ماده ۹۱ — هرگاه اشخاص خارجی (تماشاچی) از مفاد مادهٔ قبل
تجاوز نمایند رئیس حق دارد آنها را از اطاق محاکمه اخراج نماید و اگر
مقاومت نمایند از یک الی بیست و چهار ساعت حکم توقیف آنها را بدهد .

ماده ۹۲ — هرگاه در مورد مادهٔ قبل ممکن نباشد حافظ را معین کرد
و اغتشاشات [illegible] جلوگیری نشود رئیس میتواند کلیه اشخاص خارجی
را از محکمه خارج نماید .

اطاقها خواهد بود.

ماده ۸۴ — در دفتر جداگانه محکمه باید دفتر مخصوصی برای اموری که راجع به تکالیف رئیس است موجود باشد و هر دفعه مطالبی که نسبت میشود باید نام طرفین یا وکلای ایشان در آن دفتر مندرج گردد و در ستون مخصوص ارجاعاتی که رئیس محکمه بآنها نموده و همچنین تصریح اینکه دعوا آن امور مستعجل است یا عادی شده تا به مندرجات بامضاء رئیس رسد و همچنین کلیه امور راجعه بهر یک از اطاقها بترتیب نمره در دفتری ثبت خواهد شد.

مبحث دهم

در نظم اطاق محاکمه

ماده ۸۵ — نظم اطاق محکمه بعهدهٔ رئیس اطاق است و در اجتماعات عمومی بعهدهٔ رئیس محکمه و در صورت غیبت رئیس با قایم مقام اوست.

تبصره — من بعد در این مبحث برای اختصار بجای رئیس اطاق یا رئیس شعبه یا رئیس محکمه لفظ رئیس فقط استعمال خواهد شد.

ماده ۸۶ — افتتاح و ختم جلسه با رئیس یا قایم مقام اوست

ماده ۸۷ — در اطاق محاکمه اشخاص خارج از هیئت محاکمه یا پارکه یا

[illegible]

[illegible]

ماده ۹۷ — [illegible]

ماده ۹۸ — راپورتهای مذکوره در ماده [illegible] مدعی العموم
محکمه [illegible] داده

ماده ۹۹ — راپورتهای [illegible] اداره اداری [illegible]
مذکور [illegible]

ماده ۱۰۰ — در محکمهٔ [illegible] راپورتهای [illegible]
محکمهٔ استیناف [illegible] در جلسهٔ فوق العادهٔ
اداری [illegible] تمام [illegible]

ماده ۱۰۱ — راپورتهای [illegible] مدعی العموم
محکمهٔ استیناف تقدیم و مشار الیه از راپورتهای مزبوره و راپورت پارکهٔ

ماده ۹۳ — [illegible] ماده ۹۲ [illegible] اعلام [illegible] در [illegible] الی چهارده [illegible]

ماده ۹۴ — [illegible] در موارد [illegible] از [illegible] و امور [illegible] مسائل [illegible] الی [illegible] مشروط [illegible] نداشته باشد

ماده ۹۵ — هرگاه [illegible] شورای امنیت، رئیس بالاصاله [illegible] رئیس حق دارد [illegible] در این باب مراتب [illegible] صلاحیت رسیدگی را دارد برساند

ماده ۹۶ — رای [illegible] و [illegible] در مواردیکه امنیت و آزادی [illegible] رئیس حق [illegible] از [illegible] یا در مواقع فوری از [illegible] این [illegible] رئیس باید بلا تأخیر و همان طوریکه [illegible] شود

[illegible]

[illegible]

در تشکیلات ادارهٔ مدعیان عمومی

مقدمه

مادهٔ ۱۰۷ — مسئولیتی که ناشی میشود از ارتکاب جرم دارای دو جنبه است یکی جنبهٔ شخصی و دیگری جنبهٔ عمومی. جنبهٔ شخصی در وقتی است که ضرر متوجه بشخص یا اشخاص معینی گردد و جنبهٔ عمومی در وقتی است که ضرر وارد بجامعه باشد. اقامه و ادارهٔ مدعیهای عمومی بحکم قانون برای حفظ حقوق عامه بمدعیان محول میشود.

مادهٔ ۱۰۸ — مدعیهای عمومی عبارتند از هیأتی از رؤسای صاحب منصبان عدلیه که در موارد مقررهٔ قانونی در محاکم عدلیه حاضر بوده وظایف خود را بسبب حفظ حقوق عامه و نظارت اجرای قوانین انجام میدهند

مادهٔ ۱۰۹ — در موارد شکایات صغار که مدعی عمومی یا قائم مقام او حاضر نباشد اعم از اینکه شکایت راجع بجنحه باشد یا جنایت در این موارد مدعی عمومی حکم وکیل جماعت را دارد یعنی وکیل است برای مدافعه وحفظ حقوق ومنافع عامه.

استیناف، راپورت نوعی بوده، داده در دو ... عدلیه ... میشود.

مادهٔ ۱۰۲ - راپورت‌های مذکوره در مطابقه با مقررات مادهٔ اداری مطابق مادهٔ ۸۶ بوزیر عدلیه فرستاده میشود.

مادهٔ ۱۰۳ — هرگاه توضیحاتی لازم باشد که در راپورت‌های مختصره نتوان مندرج نمود لایحهٔ جداگانه با مشروح توضیحات مذکوره راپورتها ضمیمه و ملحق راپورت. با راپورت‌های گذشته مطالعه و مقایسه خواهد شد.

مادهٔ ۱۰۴ — هرگاه عدهٔ کلیهٔ امور از اندازه زیاد یا کم شده باشد یا همین زیادی و کمی در نوعی از امور حاصل شده باشد باید جهة آن را حکام و ادارات استیناف بنویسند و در جملهٔ از راپورت‌های حکام و ادارات مدعیان عمومی راپورت عمومی ترتیب داده سوالات لازمه بشود تا آنکه راپورت مزبور برای اطلاع عامه طبع و منتشر خواهد شد.

مادهٔ ۱۰۵ — علاوه بر راپورتهائی که رؤسای محاکم و مدعیان عمومی دو دفعه در عرض سال میدهند باید محاکم و ادارات مدعی عمومی اطلاعاتی را که وزیر عدلیه از آنها میخواهد در مواعدی که از طرف وزارت عدلیه معین گشته بوزیر عدلیه تقدیم نمایند. دستور العمل و طرز راپورتهای مذکوره را وزارت عدلیه مرتب و جدولهای لازم اعلام مینماید.

مادهٔ ۱۰۶ — ترتیب محاسبات مالیات عدلیه و راپورتهای راجعهٔ آن بطوری است که وزیر عدلیه باموافقت وزارت مالیه معین و اعلام خواهد کرد

[illegible]

[illegible]

ماده ۱۱۵ [illegible]

ماده ۱۱۶ [illegible]

ماده ۱۱۷ — [illegible]

ماده ۱۱۸ — [illegible] وکلای عمومی [illegible]
[illegible]
و وکلای عمومی در [illegible]
عمومی اذن و اظهار رای [illegible]

ماده ۱۱۹ — وکلای عمومی در امور مهمه باید نتیجه عقاید خودشان را
بمدعی عمومی اظهار دارند ، درصورتیکه مشارالیه عقیده وکیل عمومی

مادهٔ ۱۱۰ — در [illegible] ادار [illegible]
موارد [illegible]

مادهٔ ۱۱۱ — [illegible] علاوه
[illegible] داشته
[illegible] آن
[illegible]

فصل [illegible]

در تشکیل و [illegible] اداره [illegible] عمومی

مادهٔ ۱۱۲ — [illegible] مادهٔ [illegible] عدلیه
[illegible]
[illegible]

تبصره — [illegible] همهٔ ادارات مدعی عمومی [illegible]

[illegible]

مادهٔ ۱۱۳ — [illegible] عمومی [illegible]
[illegible] عمومی [illegible]

مادهٔ ۱۱۴ — ارکان محکمه استیناف عبارت است از مدعی عمومی اول

[illegible] ۱۲

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ماده ۱۲۲ — مواردیکه [illegible] باشد [illegible] ابلاغ [illegible] دعوا [illegible] لازم [illegible]

ماده ۱۲۳ — موارد ابلاغ از قرار تفصیل ذیل است

اولاً دعاوی راجعهٔ بمنافع عامه وحقوق عمومی مثل شارع عام و میاه وانهار و مراتع [illegible] وامثال آنها چه از دعوی مابین اهالی دو محل باشد یا یک محل چه طرف دعوا محصور باشند وچه نباشند .

ثانیاً دعاوی راجعه بدولت چه ان دعوی متعلق بخزانهٔ مالیه باشد یا خزانهٔ اوقاف عمومی یا دیون عمومی یا عوارض دولتی وغیره

ثالثاً در دعاوی راجعهٔ بوصیت [illegible] وامور خیریه که جنبه عمومی داشته باشد (نسبت بوصیت نامه های عمومی ووقفنامه های عمومی وامثال ذلک) .

را بتوسط یکی از وکلای عمومی ، او را در ... مقصود کرده مدعی
عمومی میتواند وظیفه خود را بتوسط شخص دیگری ، از اجزاء پارکه مطلقا و یا چیزیکه
مدعی عمومی عقیده دارد ... اظهار نماید

مادهٔ ۱۲۰ — در مواردیکه قانون ... حضور مدعی العموم را در محکمه تقاضا
مینماید مدعی العموم باید حاضر شده وظایف خود را انجام بدهد
و هرگاه بخواهد در تمام مرافعات شفاها ... حاضر شود در هر اطاقیکه
محاکمه بشود حاضر میشود ولی در جلسات عمومی محاکم و ... ، در
موارد دیگر جلسات ... مدعی عموم ابداً حاضر شود .

مادهٔ ۱۲۱ — هرگاه یکی از وکلای عمومی از ایفای وظیفه خود معذور
باشد و سایر وکلای عمومی نیز بواسطهٔ مشاغل فوق العاده یا قانونی نتوانند
بجای او معین شوند محکمه ... یکی از اعضای محکمه موقتا وظیفهٔ
وکیل عمومی را انجام میدهد .

— ⸻

داخل اختیاراتی که در ماده (۲۷۸) مندرج است.

مادهٔ ۱۲۸ – مدعی عمومی در هر موقع که بخواهد حق اطلاع بر اوراق امر ابتدائی دارد ولی باید اوراق را در ظرف ... روز رد نماید و اسناد ... مدعی عمومی در این باب ...

مادهٔ ۱۲۹ — مدعی عمومی در مدت ... روز از دریافت دلیل اوراق باید مداخله یا عدم مداخله‌اش را کتباً به رئیس محکمه اطلاع دهد و در صورت عدم مداخله باید محکمه قبل از صدور حکم اظهارات مدعی عمومی را در عدم مداخله شفاهاً استماع نموده در اوراق ثبت کند و در صورت حکم درج نماید.

مادهٔ ۱۳۰ — اگر زیاده از ... روز مدعی عمومی اوراق را معطل نموده و جواب ندهد محکمه مزبور مسئول نخواهد بود ولی اگر از تعطیل اوراق ضرر و خسارتی بر متداعیین وارد آید حق شکایت بر او و مطالبه ضرر و خسارت را از او خواهند داشت.

مادهٔ ۱۳۱ — اگر محکمه قرار داد بر مداخلهٔ مدعی‌العموم در محاکمه مشارالیه نمیتواند امتناع نماید بلکه حاضر شده و عقیدهٔ خود را اظهار میدارد.

مادهٔ ۱۳۲ — در صورتیکه مدعی عمومی مداخلهٔ خودرا برئیس محکمه اطلاع داد باید از طرف محکمه روز و وقت رؤیت دعوی باو اخطار

رابعاً در موارد مذکور در ابواب موافق ماده (۱۲۶)
خامساً در دعاوی مربوط بعلامات ، محاکم ورود احکام سابقه .
سادساً در دعاوی مربوط به ادارات دولتی ... و وسعه که حکم با
ولی ... دارند .
سابعاً در دعاوی حقوقی راجع به اوقاف ،
ثامناً در موارد ادعای ... اسناد و شهادت ...
تاسعاً در دعاوی ... که ناشی گردد از جرائم
چه در محکمه جزائیه دعاوی ... رسیدگی شود وچه در محکمه حقوق

مادهٔ ۱۲۴ ـــ هرگاه دعوا راجع به صغیر یا مجنون یا سفیه بوده و اشخاص مذکوره قیم یا ولی خاص نداشته باشند و همچنین در مواردیکه دعوا راجع است بغایب مفقود الاثر که حیات و ممات او معلوم نیست مدعی العموم قبل از مداخله بمجتهد جامع الشرائط عادل اطلاع داده و بعد از تعیین قیم یا ولی مداخله مینماید

مادهٔ ۱۲۵ ـــ مدعی عمومی حق دارد اوراق هر دعوائی را که بخواهد از محکمه مطالبه کند تا جدا کند انچه را که تعلق بوظیفهٔ او دارد .

مادهٔ ۱۲۶ ـــ مدعی عمومی هر محکمه حق مراقبت و نظارت بر تمام احکام صادره از آن محکمه را دارد .

مادهٔ ۱۲۷ ـــ مداخله در محاکمات شرعیه خارج از وظیفهٔ مدعی العموم است و در محاکم تجارت اگر دعوای افلاس باشد حق مداخله

نموده باشد [illegible] اعتراض را ندارد .

ماده ۲۲۲ [illegible] الزم [illegible]
[illegible] در
[illegible] ورقت [illegible]
[illegible] مطلب [illegible]
[illegible] سؤال
[illegible] ماتوانا [illegible]

ماده ۲۲۴ [illegible] دعوی [illegible]
مدعی [illegible] شروع [illegible] اتکا
[illegible]

ماده ۱۲۸ [illegible]
[illegible] و افادات خود را شفاهاً و کتباً اظهار دارد [illegible] به
[illegible]

مادهٔ ۲۲۶ [illegible] در دعوی نماید
باید در [illegible] یا تمام [illegible] شود و
[illegible] و
[illegible] شود
و باید حکم در [illegible] طرفین [illegible]

نماید یا در وقت مقرره حاضر نشود ،

مادهٔ ۱۲۳ - مداخلهٔ مدعی عموم در موارد مذکوره بر دو قسم است
مداخلهٔ اصلیه و مداخلهٔ تبعی

مادهٔ ۱۲۴ - مداخلهٔ اصلیه در مواردی است که دعوا مربوط بحقوق عمومی و مراجع عامه است (مذکور در فقرهٔ اول و دوم و سوم و چهارم مادهٔ ۱۲۲) در این موارد مدعی العموم مثل مدعی یا مدعی علیه دخالت مینماید (زیرا که وکیل است از جانب جامعه و حافظ حقوق عمومی) و چون حقوق و اختیارات او همان حقوق و اختیارات مدعی یا مدعی علیه است لذا اگر مدعی عمومی دعوای خود را استرداد [illegible] و مدعی عمومی [illegible] و اگر محکمه حکم داد و مدعی العموم به آن حکم قانع نبود مدعی العموم حق اعتراض (استیناف، واعادهٔ محاکمه وتمیز) را موافق اصول محاکمات حقوقی دارد. و همچنین هرگاه مدعی یا مدعی علیه خصوصی محکوم شده و تسلیم بحکم محکمه نشود مدعی عمومی با وجود تسلیم ایشان حق اعتراض را دارد .

مادهٔ ۱۲۵ – در مداخلهٔ تبعی که در موارد فقرهٔ پنجم و ششم و هفتم و هشتم مادهٔ ۱۲۲) مدعی العموم جزو طرفین نیست و فی‌الواقع مشاور حقوقی در محکمه حاضر شده بیان عقیده مینماید لهذا اگر متداعیین خصوصی منازعهٔ خود را بصلح ختم یا بحکم محکمه تسلیم

دادستانان اجازه میان عامه مورد ادای شهادت مامور باشند و در مورد ماده (۱۳۹) مطابق دوره انتقال بین وقت مطالبه شود ملحوظ تعادل اداره

فصل دوم

در امور جزائیه

مادهٔ ۱۴۵ — مدعیهای عمومی مکلف اند اعمالی را که بطبق قانون خلاف یا جنحه یا جنایت است تعقیب و اقامه نماید

مادهٔ ۱۴۶ — وظایف مدعیهای عمومی از حیث تفتیش و تعقیب مجرمین و طرز عمل کردن آنها بوظایف خود و حدود اختیارات آنها در اصول محاکمات جزائی مصرح است .

و در صورتیکه مداخلهٔ مدعی عمومی بدلخواه خود باشد حضور او در جلسات محاکمه و در روز کشف موانع و ثبوت مواد و در روز صدور حکم و قرائت آن برطرفین هیچ لازم نیست فقط باید بعد از ختم اظهارات طرفین اظهار عقیده نماید .

مادهٔ ۱٤۰ — در صورت مداخلهٔ آتی مدعی عمومی محکمه باید استماع نماید اظهارات مدعی عمومی را مگر بعد از تمام شدن اظهارات و مذاکرات متداعیین و متداعیین حق ندارند که بعد از تقریر مدعی عمومی تکلم نمایند تاکه محاکمه با اطلاع مدعی العموم ختم مشود و اگر متداعیین بر تقریر او اعتراض داشته باشند میتوانند بر ورقه نوشته برئیس تقدیم دارند .

مادهٔ ۱٤۱ — اگر مداخله مدعی عمومی اصلیه باشد هریک از متداعیین میتوانند باجازه رئیس اعتراض و دفاع از خود نمایند (زیرا که مدعی عمومی در اینصورت متخاصم است) .

مادهٔ ۱٤۲ — مدعی عمومی نباید داخل شود در اطاق مذاکره یاآنکه بااعضای محکمه شرکت در دادن رای نماید .

مادهٔ ۱٤۳ — مدعی عمومی از تادیه مصارف و رسوم متعلقه بتمام محاکم معاف است و در مواردیکه رای استیناف و تمیز تأمینات لازم است مدعی عمومی مستثنی است .

مادهٔ ۱٤٤ — مدت استیناف و مدت تمیز از رای مدعی عمومی در

(را ۱) دادن اسنادات [illegible] دراین اداره وزارت
[illegible]
[illegible] و اسناد
و [illegible] ادارات [illegible]

ماده ۱۴۸ - اشخاص ذیل نمی‌توانند در عدلیه مستخدم شوند
(اولاً) [illegible] در
محاکمه [illegible]
[illegible] حاصل نکرده‌اند
(ثانیاً) کسانیکه [illegible] محکوم
[illegible] شده‌اند
(ثالثاً) اشخاصیکه ورشکسته اعلان شده‌اند
(رابعاً) اشخاصیکه در تحت قیمومت یا ولایت شرعی باشند
(خامساً) کسانیکه [illegible] باشند.
(سادساً) اشخاصیکه بتظاهر ارتکاب منکرات و اتصاف
باخلاق ذمیمه [illegible]
(سابعاً) کسانیکه از ادارات دولتی بعنوان محاکمه اخراج شده‌اند

فصل دوم

در نصب حکام و صاحب منصبان و مستخدمین عدلیه

ماده ۱۴۹ - رؤساء و مستشاران دیوان تمیز و رؤساء و اعضاء محاکم

[illegible]

در [illegible] و [illegible] استخدام [illegible]

[illegible]

[illegible]

ماده ۹ – سن [illegible] و اعضای [illegible] و [illegible] و [illegible] عدلیه که باید دارای [illegible] باشند

(اولاً) [illegible] ([illegible]) [illegible] که باید [illegible]

۱) برای اعضاء و وکلای [illegible] محکمهٔ ابتدائی و مستنطقین درجهٔ دوم و [illegible] که [illegible] مذکوره [illegible] (۲۴) سال .

۲) برای [illegible] العموم [illegible] و اعضاء و وکلای عمومی محکمهٔ استیناف و [illegible] و [illegible] وکلای عمومی استیناف و اشخاصی که در [illegible] مقام [illegible] (۳۰) سال

۳) برای رؤساء محاکم ابتدائی و مدعی العموم استیناف و اعضای تمیز و اشخاصی که در مقام با آنها مساویند (۳۵) سال .

۴) برای رؤساء محاکم استیناف و مدعی العموم کل و رؤساء تمیز (۴۰) سال .

از میان اشخاصی که مدعی‌العموم استیناف معرفی نموده بتصویب وزیر عدلیه معین، و بصدور فرمان همایونی منصوب میشود.

مادهٔ ۱۵۴ — منشی دارهای محاکم ابتدائی و استیناف و تمیز و سایر اجزاء دفترخانه محاکم را وزیر عدلیه معین و بصدور حکم او منصوب میشوند

مادهٔ ۱۵۵ — منشی های هر پارکه را مدعی‌العموم آن پارکه معین میکند و در نصب منشی های مزبوره حکم وزیر عدلیه صادر میشود.

مادهٔ ۱۵۶ — حکام و صاحب‌منصبان عدلیه که تازه بمشاغل خود معین شده‌اند قبل از مباشرت بشغل خودشان در جلسهٔ فوق‌العادهٔ علنی محکمه‌ئی که در آن یا نزد آن مأموریت دارند باید بموجب صورتیکه جداگانه معین شده‌است قسم یاد نمایند. امنای صلح در جلسهٔ فوق‌العادهٔ علنی محکمه ابتدائی قسم یاد مینمایند. ورقه قسم را رؤسای محاکم بدائره سجل احوال وزارت عدلیه خواهند فرستاد.

مادهٔ ۱۵۷ — تحریرنویسها وسایر اجزاء محاکم ومنشیهای ادارات مدعی عمومی در جلسهٔ معمولی علنی قسم یاد مینمایند.

فصل سیم

در عزل و نصب حکام عدلیه و صاحب‌منصبان ادارهٔ مدعی‌العموم و مرخصی ایشان

استیناف و رؤسای محاکم ابتدائی و اختصاصی که باحکام ما کوره در یک رتبه
هستند بتصویب وزیر عدلیه معین و بصدور فرمان همایونی منصوب میشوند
و اعضاء محاکم ابتدائی و مستنطقین درجه دوم و امنای صلحیه و اشخاصی
را که با آنها در یک رتبه هستند وزیر عدلیه معین و بصدور حکم او
منصوب میشوند

مادهٔ ۱۵۰ — در صورتیکه جای عضوی در محاکم ابتدائی یا استیناف یا
جای مستنطقی باز شود در جلسه فوق‌العاده اداری محکمه با حضور
مدعی‌العموم در باب اشخاصی که شرایط مذکوره در فصل اول را دارا
بوده و لیاقت اشغال جای خالی را دارند مذاکره بعمل آمده صورت اشخاص
لایق را ترتیب میدهند .

مادهٔ ۱۵۱ — بعد از اینکه اشخاص مذکور رضایت خود را باشغال جای
خالی اظهار کردند صورت مذکور در مادهٔ قبل بتوسط رئیس محکمه بوزیر
عدلیه تقدیم میشود

مادهٔ ۱۵۲ — وزیر عدلیه از صورت مذکور در مادهٔ قبل یا از اشخاص
دیگری که شرایط و اوصاف فصل اول را دارا هستند اشخاصی را که
صلاح میداند موافق قانون معین مینماید .

مادهٔ ۱۵۳ — مدعی‌العموم کل (دیوان تمیز) و مدعی‌العموم استیناف
بتصویب وزیر عدلیه و اذن حاکم شرع معین و بصدور فرمان همایونی
منصوب میشوند . معاون مدعی‌العموم استیناف (مدعی‌العموم بدایت)

ماده ۱۶۱ — [illegible]
[illegible]

ماده ۱۶۲ — [illegible]
و [illegible] از [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

ماده ۱۶۳ — [illegible]
[illegible]
[illegible]

ماده ۱۶۴ — [illegible] و مستخدمین عدلیه [illegible]
[illegible] هیچ شغل [illegible]
[illegible]
که [illegible] وظایف [illegible]

ماده ۱۶۵ — [illegible] اداره [illegible] و
مستخدمین عدلیه از قرار ذیل است
۱ — ریاست دیوان تمیز و مدعی عمومی دیوان مذکور

مادهٔ ۱۸۸ — در موارد ذیل حکام عدلیه و اعضاء و صاحب‌منصبان اداره مدعی‌العموم از شغل خود معزول خواهند شد

۱) در صورتیکه محکوم شوند بارتکاب جنحه یا جنایتی که مخل شرف اینها باشد یا دلالت کند بر ارتکاب یا عدم درستی و فساد اخلاق

۲) اشتغال ایشان با عمل دیگری از قبیل تجارت و دلالی و غیره یا داشتن مقام رسمی دیگر

۳) در صورتیکه اعمال و اطوارشان علناً منافی قوانین و انتظامات عدلیه باشد .

۴) هر صاحب رتبه‌ای که بواسطه ارتکاب جنحه و جنایت در محکمه که صلاحیت رسیدگی را دارد محکوم شده باشند .

۵) در مواردیکه واقف شوند و ثابت شود که برای حکام و صاحب‌منصبان و مستخدمین عالیه ممنوع است (مواد ۱۴۷ و ۱۴۸)

مادهٔ ۱۸۹ — در موارد مادهٔ قبل عزل حکام عدلیه و صاحب‌منصبان اداره مدعی‌العموم بعد از رسیدگی محکمه انتظامی عالی (رجوع بماده ۱۸۱) بعمل میاید و وزیر عدلیه حکم انتظامی مذکور را فوراً اجرا میگذارد .

مادهٔ ۱۹۰ — هرگاه حکام و صاحب‌منصبان و مستخدمین عدلیه بواسطه مرضی در مدت چهار ماه نتوانند در سر خدمت حاضر شوند و با وجود آن استعفاء از شغل خود ننمایند باید با آنها اخطار شود که استعفاء نمایند و هرگاه در مدت دو هفته بعد از این اخطار استعفاء نکردند مستعفی محسوب خواهند شد . این اخطار را باعضاء محاکم و اجزاء ادارات رؤسای مستقیم آنها خواهند کرد .

ابتدائی . (چهارم) محاکم تجارتی . (پنجم) محکمه صلحیه .

فصل پنجم

در نظارت محاکم و صاحب منصبان و مستخدمین عدلیه .

مادهٔ ۱۶۸ — مقامات مفصله نسبت بمقاماتی که ذیلاً تصریح شده است نظارت دارند . دیوان تمیز یا مجلس عمومی آن نسبت بتمام محاکم ایران غیر از اداره مدعیهای عمومی . محاکم استیناف نسبت بمحاکم ابتدائی غیر از پارکه استیناف و بدایت محکمه ابتدائی نسبت به محاکم صلحیه .

مادهٔ ۱۶۹ — حق نظارت اقدامات مفصله را حاوی است ـ مقام بالاتر حق دارد

(اولا) در مورد شکایات از احکام موافق اصول محاکمات از مقام پائین تر اطلاعات و توضیحات لازمه را بخواهد .

(ثانیاً) در صورت مشاهده بی نظمی یا سوء استعمال یا مسامحه در انجام وظایف مقرره از وزیر عدلیه خواهش نماید که اخطارات لازمه نسبت بمقام پائین تر بعمل آید .

(ثالثاً) هر گاه مقامات پائین تر از حدود خود تجاوز نماید تا اندازه که اصول محاکمات بمقامات بالاتر اجازه میدهد آن اقدامات را فسخ مینمایند.

مادهٔ ۱۷۰ — رؤسای محاکم عدلیه نسبت برؤسای شعب و معاونین و اعضاء

٢ ــ ریاست شعبه دیوان تمیز .

٣ ــ مستشاری دیوان تمیز و ریاست محکمه استیناف و مدعی عمومی استیناف و وکالت عمومی دیوان تمیز .

٤ ــ ریاست شعبهٔ استیناف و وکالت عمومی استیناف

٥ ــ ریاست محکمه ابتدائی و مدعی عمومی محکمه ابتدائی

٦ ــ عضویت محکمه استیناف و معاونت وکالت عمومی استیناف و مستنطق درجه اول و ریاست شعبه ابتدائی و ریاست محکمه تجارت

٧ ــ عضویت محکمه ابتدائی و معاونت مدعی عمومی بدایت ومستنطق درجه دوم وامانت صلح .

٨ ــ معاونت عضویت محکمه ابتدائی .

٩ ــ دفتر داری محاکم .

١٠ ــ تقریر نویسی محاکم و منشی گری اداره مدعیهای عمومی .

١١ ــ ثباتی و ضباطی محاکم

١٢ ــ مامورین اجراء

مادهٔ ١٦٦ ــ محاکم عدلیه پای تخت و ولایات از حیث عدهٔ امور راجعه بآنها و قلت و کثرت دعاوی به سه درجه منقسم میشوند و ترتیب مقرری هریك از درجات مذکوره بطوری است که علیحده موافق قانون معین گردیده .

مادهٔ ١٦٧ ــ وقتی که محاکم عدلیه هیئت اجتماع باید در مواقع رسمی حاضر شوند بترتیب ذیل خواهند بود :

(اول) دیوان تمیز . (دوم) محکمه استیناف . (سوم) محکمه

مدعی العموم و یا بر دوایر عدلیه نموده استعلامات و اقدامات لازمه را برای جلوگیری از بی نظمی یا تراکم امور یا مسامحه و مماطله وامثال آن بنماید و در مواردی که لازم بداند آنها را بمعرض مسئولیت و مواخذه و مناسب در آورد

ماده ۱۷۶ — تفتیش مذکور در ماده قبل را وزیر عدلیه میتواند مستقیما بیکی از مامورین وزارتخانه یا اشخاصی که طرف اطمینان او هستند و یا بیکی از روساء و اعضاء محاکم یا پارکه ها رجوع نماید

ماده ۱۷۷ — وزیر عدلیه میتواند بمدعیهای عمومی تعلیمات لازمه در جلوگیری از بی نظمی امور داخلی محاکم و نقض قوانین وقواعد وانتظامات داخلی آنها بدهند .

ماده ۱۷۸ — دفترخانهای محاکم در تحت نظارت روساء محاکم است و اجزاء دفترخانه در تحت نظارت دفتردار وظایف مقرره را انجام میدهند .

فصل ششم

در مسئولیت حکام و صاحب منصبان و مستخدمین عدلیه .

ماده ۱۷۹ — تخلف حکام وصاحبمنصبان عدلیه ازحدودیکه برای آنها مقرر شده وهمچنین تقصیرات راجعه بخدمت یامسامحه ومماطله آنها درانجام وظایف خودشان باعث مسئولیت ومجازات اداری (انتظامی) است .

[illegible] که در
[illegible] آید .

ماده ۱۷۱ [illegible]
[illegible] بالعموم
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ماده ۱۷۲ — محاکم [illegible]
[illegible] مشاهده
[illegible] راپورت بدهند .

ماده ۱۷۳ [illegible] با استقلال و
[illegible] اطلاع محسوس و
[illegible] که اطلاعات صرفه
[illegible]

ماده ۱۷۴ — وزیر عدلیه [illegible] محاکم و
ادارات عدلیه ایران [illegible] هر نوع اطلاعات و توضیحاتی که لازم
بداند از محاکم [illegible] توضیحات کتبی
[illegible] شفاهی بدهد .

ماده ۱۷۵ — وزیر عدلیه حق دارد تعلیمات لازمه را به محاکم و ادارات

۲) بموجب شکایت شاکی .

۳) بموجب اطلاعاتی که بوزیر عدلیه رسیده یا خود وزیر عدلیه تحصیل کرده

(ثانیاً) در مواردی که بموجب حکم محکمه که صلاحیت دارد حاکم یا صاحب منصب عدلیه محکوم بارتکاب جنحه یا جنایتی شده وزیر عدلیه برای صدور قرار عزل مقصر را بمجلس اداری میفرستد

ماده ۱۸۳ — وزیر عدلیه نسبت بحکام و صاحب منصبان و مستخدمین عدلیه و رؤسای محاکم نسبت بمنشیان و اجزای دفترخانهای محاکم مذکوره حق تحذیر کتبی و توبیخ و شکایت را با درج آن در ورقه خدمت بدون رسیدگی اداری دارند .

مادهٔ ۱۸۴ — رسیدگی اداری بعد از انقضای یک سال از زمان وقوع تقصیر جایز نیست و قانوناً نمیتواند شروع شود .

مادهٔ ۱۸۵ — در مواردی که رسیدگی اداری بشکایت محکمه شروع میشود جهات آنرا رئیس محکمه در جلسهٔ معمولی اداری با اسناد و دلایل مطرح مینماید و بعد از مذاکره لازمه صورت مجلس نوشته شده بوزیر عدلیه تقدیم میشود

مادهٔ ۱۸۶ — در صورتیکه از ملاحظه و رسیدگی بشکایت متظلمین از حکام عدلیه علت صحیحی برای رسیدگی اداری کشف شود آن رسیدگی اداری را نمیتوان موقوف داشت ولو اینکه متظلم شکایت خود را پس بگیرد .

ماده ۱۸۰ — تادیبات و سیاسات که برای حکام و صاحب منصبان عدلیه در صورت محکومیت آنها در رسیدگی اداری (انتظامی) مقرر است از قرار ذیل است

(اولا) تحذیر کتبی .

(ثانیاً) توبیخ و شماتت کتبی بدون درج در ورقهٔ خدمت

(ثالثاً) توبیخ و شماتت کتبی با درج آن در ورقه خدمت .

(رابعاً) کسر گذاشتن از حقوق ماهیانه الی یک ثلث در مدت از یکماه الی ششماه

(خامساً) تنزل از شغلی بشغل پائین تر

(سادساً) انفصال موقتی

(سابعاً) انفصال از شغل و خدمت عدلیه .

ماده ۱۸۱ — رسیدگی بتقصیرات اداری رؤساء و اعضاء محاکم و معاونین اعضاء محاکم ابتدائی و صاحب منصبانی که با آنها در یکمقام هستند در مجلس رسیدگی اداری (یا مجلس رسیدگی عالی) که در وزارت عدلیه تشکیل میشود بعمل خواهد آمد — و رسیدگی بتقصیرات دفتر دار و اجزاء دفترخانه محاکم و اشخاصی که با آنها در یکمقام هستند در مجلس فوق‌العاده اداری همان محکمه که در آن مشغول خدمت هستند .

ماده ۱۸۲ — رسیدگی اداری شروع میشود :

(اولا) بشکایت وزیر عدلیه و آن در صورتی است

۱) که شکایتی ازحکام و صاحب‌منصبان عدلیه ازطرف اشخاصی بشود و پس از تحقیقات اولیه معلوم شود که شکایت وارد است .

تمامی اسناد مربوطه برای ابلاغ حکم ارسال میشود و در صورتیکه در محکمه دیگری که در شهر دیگری است ساکن باشد بدان محکمه فرستاده میشود که در مباشرت فوق العاده اداری آن محکمه به محکوم ابلاغ شود

ماده ۱۹۴ — هرگاه در حین محاکمه اداری کشف شود که مقصر مرتکب جنحه یا جنایتی شده محکمه مجلس عالی تادیبی و مقصر موافق اصول محاکمات جزائی بمحکمه ذی صلاحیت عمومی جلب میشود و پس از صدور حکم قطعی محکمه مذکوره مجلس عالی رسیدگی تقصیر اداری مداومت کرده حکم میدهد هرگاه دفتری در مورد جنحه یا جنایت در محکمه عمومی محکوم بحبس یا جزای نقدی شده باشد مجلس رسیدگی عالی حتماً حکم عزل را میدهد .

مادهٔ ۱۹۵ — هرگاه حکام و صاحب منصبان و مستخدمین عدلیه بواسطهٔ اتهام جنحه یا جنایت جلب بمحاکمه جزائی شوند در صورتیکه جنایات تقصیر منتهی موافق قانون حبس یا جزائی شدیدتر باشد مشار الیهم از شغل خود موقتاً منفصل خواهند شد و انفصال یا عودت آنها بشغل خود شان منوط بختم محاکمه جزائی و رای مجلس عالی است .

ماده ۱۸۷ — مجلس رسیدگی عالی بعد از تحصیل اطلاعات و خواستن توضیحات و جمع آوری اسناد و اوراق لازمه شروع برسیدگی مینماید.

ماده ۱۸۸ — هرگاه مجلس مذکور حضور شخص مدعی علیه یا متهم را لازم بداند باید مشار الیه شخصاً حاضر شود و در صورتیکه بدون عذر موجه در موعد مقرر حاضر نشد این عدم حضور او باعث توقیف رسیدگی نخواهد شد.

ماده ۱۸۹ — در محاکمه اداری رد اعضاء مجلس بموجب اصول محاکمات جایز است

ماده ۱۹۰ — رسیدگی مجلس عالی غیر علنی است.

ماده ۱۹۱ — قبل از اینکه مجلس رسیدگی عالی حکم بدهد رای مدعی عمومی را که صلاحیت حضور را دارد میشنود و بعد توضیحات اخری متهم را استماع میکند

ماده ۱۹۲ — هرگاه در حین رسیدگی اداری تقصیر دیگری کشف شود موافق اوضاع و احوال یا مجلس هر دو تقصیر توأماً رسیدگی میکند و یا تقصیری که اخیراً کشف شده است جداگانه موافق ترتیبات مقرره رسیدگی مینماید.

ماده ۱۹۳ — حکم مجلس بعد از صدور فوراً بمتهم ابلاغ میشود و هرگاه

مادهٔ ۱۹۹ — اشخاص مذکوره نمیتوانند اشغال خودشان را شروع نمایند مگر بعد از ودیعه گذاشتن وجه الضمانه در صندوق عدلیه که هرگاه از اعمال غیر قانونی آنها خساراتی بر کسی وارد آید و در محکمه ثابت شود از وجه الضمانه مذکوره پرداخته شود مقدار وجه الضمانه مذکور را در طهران وزیر عدلیه و در ولایات محکمه ابتدائی معین میکند عوض وجه الضمانه مامورین اجرا میتوانند ضامن معتبر بدهند و مبلغ ضمانت نیز جداگانه معین میشود

مادهٔ ۲۰۰ — مامورین اجرا باید قبل از مباشرت بشغل خودشان در جلسه اداری فوق العاده محکمه که در نزد آن ماموریت دارند قسم یاد میهایند ٠

مادهٔ ۲۰۱ — پس از یاد کردن قسم مزبور بمامورین اجرا تصدیق نامه داده میشود و بعلاوه صاحب منصبان مزبور لباس و مهر مخصوصی خواهند داشت (موافق نظامنامه)

مادهٔ ۲۰۲ — محل اقامت مامورین اجرا را که در نزد محکمه ماموریت دارند باید روساء محاکم مذکوره معین نمایند و تغییر محل اقامت بدون اجازه رئیس محکمه مستلزم انفصال آنها از شغل خودشان است ٠

مادهٔ ۲۰۳ — محل اقامت اشخاص مذکوره باید در همان شهر یا محلی که مقر محکمه است بوده ولی بکلی خارج از محکمه باشد

مادهٔ ۲۰۴ — حسب مامورین اجرا بعد از یکسال از مباشرت آنها بشغل

باب چهارم

در دوائر و اشخاصی که وابسته بمحاکم میباشند .

فصل اول

در مامورین اجرا و مأمورین احضار و اعلام .

مبحث اول

در شرایط و اوصاف مامورین اجرا

مادهٔ ۱۹۶ — مامورین اجرا برای اجرای احکام و قرارداد های محاکم معین میشوند . عدهٔ مامورین مذکور را وزیر عدلیه موافق مقتضیات محل و وقت معین مینماید .

مادهٔ ۱۹۷ — مامورین اجرا باید همان شرایط و اوصاف را دارا باشند که در مواد (۱۴۷) و (۱۴۸) برای مستخدمین عدلیه مقرر است .

مادهٔ ۱۹۸ — مامورین اجرا را در طهران وزیر عدلیه و در ولایات مدعی العموم بدایت یا رئیس محکمه ابتدائی (در صورتیکه مدعی العموم نباشد) معین میکنند .

معین خواهد کرد جمع شده سالی دو مرتبه مابین مأمورین اجرای حوزه های ابتدائیه تقسیم خواهد شد

ماده ۲۰۹ — هرگاه شخصی از مأمورین اجرا قبل از انقضاء مدت شش ماه منفصل یا فوت شدند بابت مدت خدمت آنها قسمت آنها بخود یا ورثه آنها داده خواهد شد

ماده ۲۱۰ — مأمورین اجرا در صورتیکه در انجام وظایف خود ساعی بوده و بخلاف قوانین و نظامات عدلیه رفتار نکرده باشند مثل مستخدمین دوائر حق ارتقاء رتبه و درجات را خواهند داشت (موافق قانون استخدام و نظامنامه ها)

ماده ۲۱۱ — در صورتیکه نسبت بمأمورین اجرا در موقع اجرای احکام مقاومت یا سوء رفتاری شود مشار الیهم حق دارند از نظمیه محل استعانت نمایند ومأمورین نظمیه مکلفند که بدون تأخیر بانها کمک نمایند این استعانت باید بموجب سند کتبی باشد مگر در موارد فوری .

ماده ۲۱۲ — هرگاه توهین یا مقاومتی نسبت بمأمورین اجرا شود مشارالیهم صورت مجلسی در آن باب مرتب و بامضای شهود ومطلعین واجزای نظمیه (در صورتیکه باشند) میرسانند - همچنین در صورتیکه نظمیه محل تقاضای انها را انجام ندهد صورت مجلسی مرتب میشود و بامضای مطلعین میرسد .

ماده ۲۱۳ - صورت مجلس مذکور بمدعی العموم بدایت یا بیکی از معاونین

منظورشان عمل می آید .

مادهٔ ۲۰۵ ـ در صورت عدم کفایت مامورین اجرا ممکن است اجرای احکام را به صاحب منصبان عدلیه رجوع نمایند و در این موارد حق الزحمهٔ که برای مأمورین اجرا مقرر است به صاحب منصبان عدلیه داده خواهد شد .

مادهٔ ۲۰۶ ـ مامورین اجرا و صاحب منصبان عدلیه در مورد اجرای احکام در تحت نظارت مدعی العموم بدایت و در مواقعی که شك و شبهه در مفاد قوانین راجعهٔ باجراء یا مضمون حکم برای اجرا حاصل شود یا بعضی از مواد حکم را نفهمیده باشند برؤسای محاکمی که حکم داده اند رجوع نموده دستور العمل خواهند .

مبحث دوم

در حقوق مأمورین اجرا

مادهٔ ۲۰۷ ـ برای مامورین اجرا حقوق دولتی مقرر است . بعلاوهٔ حقوق دولتی مامورین مزبوره حق الزحمه مخصوصی از حق اجرای احکام که دولت اخذ میکنند دریافت خواهند داشت . مقدار حق الزحمه مزبوره از احکامی که مقدار مدعاء ان معین است از هریك صد تومان چهارقران میباشد و یا ازهر ده تومان چهارصد دینار کسور ده تومان بحساب نیاید .

مادهٔ ۲۰۸ ـ حق الزحمهٔ مذکوره در صندوق مخصوصی که وزیر عدلیه

(ثالثاً) محرومیت از حق الرحمهٔ مقررهٔ در مادهٔ (۲۰۷) .

(رابعاً) تنزل از شغلی بشغلی .

(خامساً) انفصال موقتی

(سادساً) انفصال از خدمت عدلیه . توبیخ وشماتت و توقیف را خود رئیس محکمه یا مدعی العموم بدایت میتواند بمقدار اینکه شخصاً رسیدگی کرده مجری دارد سایر مجازاتهای اداری درطهران بحکم وزیر عدلیه و در ولایات بحکم جلسهٔ فوق العادهٔ اداری محکمه معین میشود .

مادهٔ ۲۱۸ — هرگاه بمدعی العموم بدایت معلوم شود که مامور اجرا وجوهی را که نزد او امانت بوده تفریط کرده است وجه مزبور بمنزلهٔ وجه الضمانه است فوراً از محکمهٔ ابتدائی توقیف اموال اورا بقدر کفایت خواسته مقصر را بمحکمهٔ که صلاحیت رسیدگی را دارد جلب میکند

مادهٔ ۲۱۹ — شکایت از عمال نظمیه که در تحت نظارت واوامر صاحب منصب اجرا انجام وظایف مینمایند راجع بمأمور اجرا است

مادهٔ ۲۲۰ — هرگاه بواسطهٔ اقدامات غیر قانونی مأمورین اجرا خسارتی براشخاص وارد شود مشار الیهم موافق قانون مجازات اداری خواهند شد .

مادهٔ ۲۲۱ — مأمورین اجرا که وجه الضمانه انها کلاً یا جزءاً تادیه خسارات صرف شده است موقتاً از شغل خود منفصل وفقط پس از تودیع وجه الضمانه یا تکمیل مقدار قانونی ان بشغل خود معاودت خواهند نمود .

و نتایج مشهوده با تحقیقات و تفتیشات لازمه و جلب مقصرین به محاکمهٔ قانونی بعمل آید

مبحث سوم

در تکالیف مأمورین اجرا

مادهٔ ۲۱۴ — اجرای احکام محاکم موافق قواعد مقرره در اصول محاکمات عهدهٔ مأمورین اجرا است

مادهٔ ۲۱۵ — مأمورین اجرا نمیتوانند مأموریتی را قبول نمایند که راجع بمال آنها یا باشخاصی است که با آنها قرابت نسبی تا درجه چهارم و قرابت سببی تا درجه سیم دارند و همچنین اجرای احکامی را که راجع است بخدومین یا خادمین آنها ولو نسبت بزمان سابق .

مادهٔ ۲۱۶ — مأمورین اجرا باید در دفاتر مخصوص کلیه اقدامات خود را ثبت نمایند و دفاتر مذکوره را موافق ترتیبی که در اصول محاکمات مقرر است نگاهداشته و بجاهای لازمه در مواقع مقرره تقدیم میکنند

ماده ۲۱۷ — مجازات اداری مأمورین اجرا از قرار تفصیل است

(اولاً) توبیخ و شمات .

(ثانیاً) کسر مقرری ماهیانه الی یك ثلث از یکماه الی ششماه .

درظرف دوهفته ازوقوع ماده شکایت درطهران بوزیر عدلیه و در ولایات بمدعی العموم استیناف شکایت خود را رجوع مینمایند .

مبحث پنجم

مأمورین احضار و اعلام .

ماده ۲۲۶ — احضارواعلام بعهده مأمورین اجرا است ومأمورین مذکوره برای تبلیغ احضار و اعلام در تحت نظارت خود شان مأمورین احضار خواهند داشت . عده مامورین مزبوره بتعیین روساء محاکم و تصویب وزیر عدلیه است .

مادهٔ ۲۲۷ — مقررات مواد ۱۹۷ و ۱۹۸ و ۲۰۲ و ۲۰٤ و ۲۱۱ و ۲۱۲ و ۲۱۳ و ۲۱۷ و ۲۲۰ شامل مأمورین احضار نیز میباشد

مادهٔ ۲۲۸ — مأمورین احضار از مستخدمین دولت محسوب نیستند ولی مواجبی برای انها بطوریکه بودجه وزارت عدلیه معین میکند مقرراست .

مادهٔ ۲۲۹ — مأمورین احضار لباس ومهر مخصوص داشته درمواقع انجام وظایف خودشان موافق اصول محاکمات و نظامات عدلیه رفتار مینمایند .

فصل دوم

در مباشرین و دفتر داری ثبت اسناد و مدیر ثبت .

مادهٔ ۲۳۰ — تشکیل و ترتیب دائره ثبت اسناد [illegible]

مبحث چهارم .

در رئیس مأمورین اجراء

مادهٔ ۲۲۲ — برای مامورین اجرای هر حوزه استینافیه یکنفر رئیس اجرا معین میشود .

مادهٔ ۲۲۳ — رئیس مزبور را در طهران وزیر عدلیه تعیین و منصوب مینماید و در ولایات مدعی العموم استیناف انتخاب و معرفی مینماید و پس از تصویب وزیر عدلیه حکم او صادر میشود .

مادهٔ ۲۲۴ — وظایف رئیس مذکور ازقرار تفصیل است .

۱) نظارت نسبت بمامورین اجرا از حیث اجرای وظایفشان
۲) تسویهٔ اختلافاتی که فیمابین انها روی میدهد .
۳) رسیدگی بشکایاتی که ازانها درمواقع انجام وظایفشان میشود .
۴) تقسیم حق الزحمهٔ مقررهٔ در ماده (۲۰۷) مابین انها .
۵) تحذیر و توبیخ و شماتت صاحب منصبان اجرا در موارد تقصیرات جزئی یا قصور و اقدام در مقامات لازمه برای دادن مجازات شدیدتر در موارد تقصیرات مهمه .
۶) در موارد مهمه رئیس مأمورین اجرا خودش اجرای احکام را مینماید .

مادهٔ ۲۲۵ — اشخاصی که از اقدامات رئیس مامورین اجرا شکایت دارند

مادهٔ ۲۳۵ — همینکه جائی باز شد رئیس محکمه منتظرین وابسته بمحکمه خود را امتحان عملی موافق پروگرام مقرر نموده و صورت امتحانات را با شرح اخلاق و رفتار انها چنانکه در ماده (۱۵۰) مذکور است بوزارت عدلیه میرساند .

فصل چهارم

در وکلای رسمی عدلیه .

مبحث اول

در شرایط و اوصاف وکلای رسمی .

مادهٔ ۲۳۶ — وکلای عدلیه بر دو قسمند رسمی و غیر رسمی . وکلای رسمی اشخاصی هستند که شغل خودشان را وکالت در محاکم قرار داده و بدین صفت معرفی شده اند . وکلای غیر رسمی کسانی هستند که عمل وکالت را شغل خود قرار نداده واگر وکالتی را میکنند بسبیل اتفاق میباشد .

مادهٔ ۲۳۷ — وکلای رسمی باید دارای صفات ذیل باشند

(اولا) تابعیت ایران (ثانیاً) سن که لا اقل باید سی سال باشد . (ثالثاً) معلومات معینه که پروگرام ان بتوسط وزارت عدلیه جداگانه مرتب و اعلام خواهد شد . و اشخاصی که داوطلب شغل وکالت رسمی

و ترتیب انجام وظایف انها طوریست که در قانون مخصوص مقرر است .

فصل سوم

در منتظرین رجوع شغل .

مادهٔ ۲۳۱ — اشخاصیکه دارای شرایط و اوصاف مقرره بوده امتحان دخول بخدمت عدلیه را داده‌اند ولی بواسطهٔ نبودن جا منتظر خالی شدن محل واشغال آن با ترتیبات مقرره هستند منتظرین خدمت نامیده میشوند.

مادهٔ ۲۳۲ — اشخاص مذکوره را رئیس محکمه میتواند برای کمک باعضای محکمه یا اجزای دفترخانه و فرا گرفتن وآموختن عملیات کار دعوت نماید.

مادهٔ ۲۳۳ — منتظرین مادامیکه داخل درخدمت عدلیه نشده‌اند موظف نباشند ولی در مواردیکه معاون عضوی واقع میشوند که بدون عذر موجه غایب شده است یا استعفا یا فوت نموده و یا بالاخره بشغل دیگری معین شده است مقرری آن عضو را دریافت مینمایند .

مادهٔ ۲۳۴ — منتظرین را فقط بمحاکم ابتدائی و دفتر خانه آن و پارکه بدایت میتوان پذیرفت و عده منتظرین خدمت در هر محکمه ابتدائی بعده اطاقها خواهد بود مادامیکه اشخاص مذکوره دردفتر خانه محکمه میباشند تابع قوانین و نظامات عدلیه بوده اوامر و دستور العملهای مقامات لازمه را مجری میدارند .

منوط بتصویب وزیر عدلیه و در ولایات بتصویب رئیس محکمهٔ استیناف است . و مقامات مذکوره مکلفند که مداقه لازمه را در عدم تخلف از مواد این فصل بعمل آورند .

مادهٔ ۲۴۱ — وکلای رسمی عدلیه پس از آنکه بر طبق مواد فوق صلاحیت خودشان را ظاهر داشتند باید قبل از مباشرت بشغل خود شان در محکمه استیناف در جلسه اداری قسم یاد نمایند . صورت قسم نامه جداگانه مرتب است .

مادهٔ ۲۴۲ . هرگاه پس از دادن تصدیقنامه ثابت شود که داوطلب شغل وکالت اظهاراتش جعلی و دارای صفات مقرره نبوده تصدیقنامه ازاو مسترد و محکمهٔ که صلاحیت دارد جلب و از شش ماه الی یکسال بسته باهمیت تقصیر محکوم بحبس خواهد بود .

مادهٔ ۲۴۳ — مدعی العموم هرگاه در امتحانات و اجرای مواد این فصل مسامحه یا بی نظمی مشاهده کند بوزیر عدلیه راپورت خواهد کرد .

مادهٔ ۲۴۴ — تصدیقنامه هر ساله در برج حمل تجدید میشود و برای تصدیقنامه تعرفهٔ ذیل مقرر است

۱) برای وکالت در محاکم صلحیه پنج تومان .
۲) برای وکالت در محاکم ابتدائی و استیناف ده تومان .
۳) برای وکالت در محکمهٔ تمیز پانزده تومان .

شخص واحد میتواند هر سه تصدیق را گرفته و در تمام محاکم حق وکالت رسمی را داشته باشد

در عدلیه هستند باید موافق بروگرام منظور در مجلس امتحان (۱۴۷)
امتحانات لازمه داده تصدیقنامه در دست داشته باشند .

مادهٔ ۲۳۸ — اشخاص مفصله ذیل نمیتوانند وکلای رسمی یا غیر رسمی شوند
(اولا) اشخاصی که بواسطه ارتکاب جنحه و جنایت که مجازات
انها حبس یا جزائی شدیدتر است در تحت محاکمه هستند
(ثانیاً) محکومین بمجازات مذکوره .
(ثالثاً) اشخاصی که از خدمت دولتی بعدازمحاکمه اخراج شده‌اند .
(رابعاً) اشخاصی که شغل موظفی در ادارات رسمی دولتی
یا ملتی دارند .
(خامساً) اشخاصی که بحکم محکمه از وکالت ممنوع شده‌اند .
(سادساً) اشخاص ورشکسته .
(سابعاً) کسانیکه در تحت قیمومیت یا ولایت شرعی هستند .

مادهٔ ۲۳۹ — اشخاصی که میخواهند در عدلیه وکیل رسمی شوند باید
قبل از امتحان استدعا نامه ارسال داشته در ان اسم و اسم پدر و شهرت
و اقامتگاه وسن وشغل سابق خودرا درج نمایند باانضمام شهادتنامه در حسن
اخلاق خود از معاریف و معتمدین محل خود . استدعا نامه منظور در
طهران بوزیر عدلیه ودرولایات برئیس محکمه استیناف یاابتدائی داده میشود .

مادهٔ ۲۴۰ — امتحانات مذکورهٔ در مادهٔ (۲۳۷) درطهران در وزارت
عدلیه و درولایات در محاکم استیناف باحضور مدعی العموم استیناف بعمل
میاید . صورت اشخاصی که امتحان داده و اوصاف مقرره را دارا هستند
بااوراق امتحانیه بوزارت عدلیه فرستاده میشود . دادن تصدیقنامه درطهران

در لوحه مخصوص که در اطاق پذیرائی محکمه نصب میشود ثبت شود .

مبحث دوم

در تکالیف وکلاء .

مادهٔ ۲۵۰ — وکلاء عدلیه حق ندارند ادعای موکلین خود را بخود بطور مصالحه و ساختگی یا در ظاهر باسم دیگری و در باطن بخود بای بخوکالت انتقال نمایند . درصورت وقوع چنین امری دعاوی آنها درعدلیه پذیرفته واستماع نخواهد شد

مادهٔ ۲۵۱ — وکلاء رسمی عدلیه بایدقبل از دخالت درکار باموکل خودشان قرار شرایط لازمه را در حق الوکاله بدهند ولی نمی توانند اجرت یومیه قرار داد نمایند و آن سند تمبر شده را باید بمحکمه ارائه بدهند .

مادهٔ ۲۵۲ — عموم وکلاء باید قبل از شروع بمحاکمه وکالت نامه معتبره تمبر شده بمحکمه تقدیم کنند . و در صورتیکه یکنفر از وکلاء در کلیه امور شخصی موکل خودش وکالت داشته باشد گذشته از اینکه وکالت نامهٔ کل باید تمبر شود باید برای هر دعوائی که متعلق بموکل اوست یک سواد وکالت نامه کل را تمبر کرده بمحکمه بدهد .

مادهٔ ۲۵۳ — در صورتیکه ثابت شود که وکیلی خیانت بموکل خودنموده وباطرف ساخته باواین خیانت اسم اوازلوحهٔ وکلاء محو شده وخواه وکیل رسمی باشد خواه غیر رسمی در روزنامه درج میشود و هرگز بوکالت

مادهٔ ۲۴۵ — اشخاصی که تصدیقنامه وکالت رسمی را ندارند ووکیل اتفاقی هم نیستند نمی توانند در محاکم عدلیه وکالت نمایند

مادهٔ ۲۴۶ — هرگاه محاکم مشاهده کنند که وکلای رسمی از حدود خود تجاوز مینمایند یا مرتکب اعمالی میشوند که در انظار قدح و رکیك بوده موافق مقام انها نیست حق دارند رأساً یا به تکلیف مدعی العموم درجلسهٔ اداری فوق العاده محکمه برفتار واعمال انها رسیدگی کرده مجازات اداری ذیل را بانها بدهند

(اولا) توبیخ و شماتت .

(ثانیاً) ممنوع داشتن انها از شغل وکالت از یك الی سه ماه .

(ثالثاً) خارج کردن اسامی وکلای رسمی ازلوحهٔ وکلای رسمی عدلیه .

در جلسات مزبوره مدعی العموم باید عقیدهٔ خود را اظهار دارد

مادهٔ ۲۴۷ — در مورد فقرهٔ دوم وسوم ماده قبل هرگاه وکلای محکوم و مدعی العموم شکایتی از حکم محاکم داشته باشند در ظرف دو هفته از تاریخ اعلام حکم میتوانند از حکم محکمه ابتدائی استیناف و از حکم محکمه استیناف تمیز بدهند .

مادهٔ ۲۴۸ — علاوه برمجازات مذکوره در مادهٔ قبل وزیر عدلیه میتواند تحقیقات لازمه راجع برفتار و اعمال وکلای عدلیه نموده ودر صورتیکه اطلاعات صحیحه از سوء اخلاق یا اعمال انها تحصیل کرد انها را از وکالت در عدلیه ممنوع دارد .

مادهٔ ۲۴۹ — اسامی وکلای رسمی عدلیه باید در دفتر مخصوص وهمچنین

مادهٔ ۷۵۸ ـــ درصورتیکه وکیل برای اثبات مدعای موکل خود دلیل موجهی داشته باشد ولی ابراز ان دلیل در ساعت از امکان خارج باشد باید در محکمه ملتزم شود که در روز معین حاضر شده وعمل را ختم نماید

مادهٔ ۷۵۹ ـــ وکلاء بهیچوجه نمیتوانند از موضوع محاکمه خارج شوند وهر دفعه که میخواهند نطق کنند باید از رئیس محکمه اجازه بخواهند .

مادهٔ ۷۶۰ ـــ دروکالت نامه باید اسم وشهرت وکیل وموکل ومحل اقامت انها وموضوع و حدود وکالت مصرح باشد .

مادهٔ ۷۶۱ ـــ اقدامات وکیل باید در حدود وکالتش باشد و وظایف او بطوریست که در قوانین شرع و نظامات عدلیه مقرر است .

مادهٔ ۷۶۲ هرگاه موکل در محکمه که صلاحیت دارد اثبات کند که وکیل تکاهل در حفظ حقوق او کرده در اینموضوع وکالت وکیل دیگر پذیرفته شده وتادیه حق الوکاله که گرفته است وسایر خسارات موکل بعد از ثبوت ملزم خواهد شد .

مادهٔ ۷۶۳ ـــ درصورتیکه وکیل ازوکالت خود استعفاء نماید باید طوری قبلا بموکل خود اطلاع داده باشد که مشار الیه بتواند وکیل جدیدی بمحکمه معرفی نماید . وهرگاه وکیل مفاد این ماده عمل نکردو موجب فوت حقی از حقوق قانونیه موکل شد وکیل مستعفی ملزم است ازعهدهٔ خسارت ومصارف متعارفه که از این جهة بر موکل وارد شده برآید.

پذیرفته نخواهد شد . واین مجازات مانع دعوی از خسارتی که موکل میتواند بوکیل اقامه نماید نخواهد بود .

مادهٔ ۲۵۴ — در صورتیکه وکیلی بوکالت نامه تقلبی داخل در عمل وکالت شود علاوه بر اینکه در محکمهٔ که صلاحیت دارد محکوم بمجازات خواهد شد اسم او از لوحهٔ وکلاء محو وخواه وکیل رسمی باشد خواه غیررسمی در روزنامه اعلان و حکم ببطلان عملی که استناداً بآن وکالت کرده است میشود . بعلاوه باید ازعهدهٔ کلیهٔ خسارت وارده بر موکل خود نیز برآید

مادهٔ ۲۵۵ — در صورتیکه وکیل در عدم حضور خود عذر موجهی داشته باشد باید قبل از افتتاح محکمه برئیس محکمه کتباً اظهار دارد واگر وکیل در توکیل باشد یکنفر وکیل معدمدی را قائم مقام خود نماید ویاآنکه بنزدیکتر روزی که محکمه برقرار است حضور خود را مقرر دارده

مادهٔ ۲۵۶ — هرگاه وکیل در وقت مقرر درمحکمه حاضر نشده وبتقصیر او کار محکمه بتأخیر افتاد در جلسهٔ دوم اظهارات او بدون الصاق تمبر یك تومان بوکالت نامه و درجلسه سوّم بدون الصاق دوتومان مسموع نخواهد شد ودر دفعه چهارم از مدت یکماه الی سه ماه بتعیین المحکمه در تمام محاکم بوکالت پذیرفته نخواهد شد و بعلاوه موکل حق ادعاء ومطالبه خسارت را از وکیل خواهد داشت .

مادهٔ ۲۵۷ — وکلاء باید کلیه اسناد راجعهٔ بدعوی را حاضر داشته که در موقع لزوم ارائه دهند و در صورتیکه موکل نخواهد اسنادش را تفویض وکیل نماید باید خودش باوکیل حاضر شود ویابکسی که محل وثوق اوست بدهد تا در موقع محاکمه ارائه شود .

کتاب دوم

در محاضر شرعیه و محاکم صلحیه .

باب اول

در تشکیلات محاضر شرعیه و مجالس فوق العاده .

مادهٔ ۱ — محاضر شرعیه که مراجع رسمی محاکم عدلیه است و موافق مقررات قانونیه امور بان ارجاع و احکام صادره از ان بموقع اجرا گذاشته میشود در مرکز و ایالات و ولایات بحسب مقتضیات محل تعیین خواهد شد .

مادهٔ ۲ — مراجع رسمی مذکوره محاضری خواهد بود که وزارت عدلیه بعد از تشخیصات قانونی انها را بدین سمت شناخته و مرجع قرار میدهد . ولی هرگاه متداعیین بتراضی مجتهد دیگری را رای ارجاع امر خود از عدلیه تقاضا نمایند عدلیه این تقاضا را قبول کرده ارجاع مینماید , حکم صادر از محضر مزبور مثل احکام صادره از مراجع رسمی خواهد بود .

مادهٔ ۳ — هر محضری عبارتست از یکنفر مجتهد جامع الشرایط که حاکم محضر نامیده میشود و دو نفر معاون قریب الاجتهاد .

مواد الحاقیه باصول تشکیلات عدلیه .

مادهٔ ۲۶۴ — (۱) اکیداً ممنوع است که حکام عدلیه و صاحب منصبان ادارهٔ مدعی العموم دسته بندی یا اتحادی نمایند برای تعطیل محاکم وادارات یا توقیف جریان امور عدلیه یا برای اقدام دیگری بهیئت اجتماع از قبیل ترتیب اعتراض نامه و امثال آن قدغن مزبور شامل دفتر دار های محاکم وتقریر نویسها وثبات و ضباط ومأمورین اجرا و احضار و وکلای رسمی عدلیه نیز میباشد .

مادهٔ ۲۶۵ — (۲) اقدام مذکور در مادهٔ قبل مستلزم انفصال فوری مقصرین بوده ومنفصلین دیگر بخدمت عدلیه پذیرفته نخواهند شد

مادهٔ ۱۰ — حاکم هر محضر دو نفر معاون و یک نفر محرر خود را موافق
شرایط مقرره انتخاب و بوزارت عدلیه معرفی مینماید

مادهٔ ۱۱ — مجلس فوق العاده مرکب است از حکام محاضر شرعیه و حکام صلحیه .

مادهٔ ۱۲ — عدهٔ اعضای مجلس فوق العاده لااقل پنج نفر خواهد بود .

مادهٔ ۱۳ — هرگاه در محلی حکام محاضر شرعیه و صلحیه که مراجع هستند
از پنج نفر کمتر باشند از سایر اهل علم آن محل کسانیکه دارای شرایط قضاوت
باشند برای عضویت مجلس فوق العاده موقتا دعوت خواهند شد و آراء آنها
مناط اعتبار است

مادهٔ ۱۴ — در موقعی که یکی از حکام شرعیه یا صلحیه فوت شود یا استعفاء
دهد یا بسببی از اسباب از شغل خود منفصل شود مجلس فوق العاده منعقد
شده باکثریت آراء شخصی را که قابل قضاوت باشد مشخص و بوزارت
عدلیه معرفی مینماید و وزارت عدلیه مختار است که شخص تصدیق شده را
بمرجعیت رسمی بشناسد یا بطریقی که در ماده (۴) و ماده (۵) مذکور
است رفتار نماید .

مادهٔ ۱۵ — حکام محاضر شرعیه و محاکم صلحیه در زوال صفت اجتهاد
یا عدالت که در مجلس فوق العاده ثبوت برسد بکلی از شغل قضاوت
منفصل میشوند .

مادهٔ ۱۶ — حکام محاضر شرعیه و صلحیه بیکی از سه جهة از مرجعیت

مشخص ومعرفی نموده بمرجعیت وقضاوت خواهد شناخت .

مادهٔ ٥ —— در محلی که تصدیق شدگان مراجع تقلید قدر کفایت نباشند وزارت عدلیه میتواند از تصدیق شدگان مزبور تقاضا نماید اشخاص دیگری را معرفی وتصدیق نمایدو بعداز معرفی و تصدیق دو نفر از آنان وزارت عدلیه میتواند تصدیق شدگان را برسمیت بپذیرد .

مادهٔ ٦ —— هرگاه عده تصدیق شدگان در محلی بیشتر از قدر کفایت باشد وزارت عدلیه کسانی راکه اکثر تصدیقاً هستندودر صورت تساوی تصدیقات اوثق آنان را مرجع قرار خواهد داد .

مادهٔ ٧ —— اگر عدهٔ تصدیق شدگان در محلی کمتر و در محلی زیاد تر از قدر کفایت باشد وزارت عدلیه میتواند عده ناقصه را از زایده تکمیل نماید .

مادهٔ ٨ —— وزارت عدلیه در محل از اشخاصی که بترتیب مواد مذکوره فوق مشخص ومعرفی شده اند مستقیماً یا بتوسط رئیس عدلیه محل تقاضای تصدی قضاوت رامینمایدو هریك ازاشخاص مذکوره که قبول تقاضای وزارت عدلیه را نمودند در مرکز مستقیماً و در ایالات و ولایات بتوسط رئیس عدلیه محل بوزارت متبوعه اطلاع خواهند داد .

مادهٔ ٩ —— اسامی اشخاصی که قبول قضاوت را نموده اند بامشخصات و هویات ومحل اقامت در دفتر تسجیل احوال و دفتر حوزهٔ ابتدائیه ثبت خواهد شد و حقوق آنان و معاونین ومحررین آنان بقراری است که در بودجه معین است .

خواهد بود که وزارت عدلیه معین می نماید .

مادهٔ ۳۰ ـ حکم صادر از محاکم را اولا حاکم محضر و بعداً آن دو نفر معاون امضا خواهند نمود .

مادهٔ ۳۱ ـ در احکام صادره از محاکم ذکر مدارک و دلایل حکم لازم است

مادهٔ ۳۲ ـ ثبت و ضبط تقریرات و تحریرات در محاکم شرعیه بعهدهٔ محرر است .

مادهٔ ۳۳ ـ احکام محاکم در دفتر محضر باید بتمام کلمات ثبت شود و محرر نمرهٔ ثبت را در خود حکم قید نماید .

مادهٔ ۳۴ ـ تقریرات طرفین و شهود و اسامی آنان و دلایل و قراین که طرفین بآن استناد مینمایند باید در صورت مجلس قید شود .

مادهٔ ۳۵ ـ محاکمات محضر علنی خواهد بود مگر در صورتیکه منافی عصمت باشد یا طرفین سری بودن آنرا تقاضا نمایند .

مادهٔ ۳۶ ـ حکم صادر از محضر قطعی است و موافق قانون بموقع اجرا گذاشته میشود و شکایت از حکم محضر موجب تأخیر اجرا نمی شود مگر درصورتیکه از مجلس فوق العاده حکم صریح در توقیف اجرا صادر شود.

مادهٔ ۳۷ ـ حاکم محضر بعد از صدور حکم نمیتواند حکم خود را تغییر بدهد

۱) در صورتیکه در مطالبی که بان مرجوع شده موجبات قطع دعوی موجود باشد واو تخلف وقطع وفصل را اندازهٔ طول بدهد که باعث تضییع حقوق شود .

۲) در صورتیکه از وظایف مقرره قانونی که در مواد سابقه و آتیه مذکور ومعین شده تخلف نماید

۳) در صورتیکه مرتکب رشوه وتزویر وتدلیس شده یا مسامحات نماید

مادهٔ ۱۷ — انفصال یکی از حکام محاضر شرعیه وسایره در موقع تخلف از وظایف مقررهٔ قانونی بعد از تکرار است دو مرتبه که در دفعهٔ اولی وثانیه از طرف وزارت عدلیه بان کتباً اخطار میشود ودر دفعه سوم از شغل خود منفصل میشود وپس از آن وزارت عدلیه آنرا از سمت نخواهد شناخت .

مادهٔ ۱۸ — هرگاه یکی ازحکام محاضر شرعیه یا حکام صلحیه برای امر مهمی بخواهد بیشتر از دو هفته غیبت از محضر یا محکمه نماید باید شخصی را که بصفت اجتهاد وعدالت متصف باشد در مجلس فوق العاده معرفی ومشخص نماید بعد ازتصدیق اکثریت مجلس مزبور بوزارت عدلیه پیشنهاد مینماید وپس از تحصیل تصویب وزارت عدلیه میتواند غیبت یا مسافرت نماید .

باب دویم

در وظایف وترتیب جلسات محاضر شرعیه ومجلس فوق العاده .

مادهٔ ۱۹ — اشتغال محاضر شرعیه بامور راجعهٔ بانها موافق دستوری

ماده (۱٤) مذکور است .

مادهٔ ۳۱ ـ حکم صادر از مجلس فوق العاده باکثریت آراء خواهد بود ودر صورت تساوی آراء رأی طرفی که حکام محاضر شرعیه در آن طرف زیاد تر است مرجح است .

مادهٔ ۳۲ ـ حاکمی که ازاو یا حکم او شکایت شده در وقت رسیدگی بآن شکایت نمیتواند عضو مجلس فوق العاده واقع شود ولی او را برای دادن توضیحات میتوانند حاضر نمایند .

مادهٔ ۳۳ ـ در مجلس فوق العاده مسن ترین حکام محاضر شرعیه سمت ریاست خواهد داشت وحفظ نظم جلسه بعهدهٔ او خواهد بود .

مادهٔ ۳٤ ـ مجلس فوق العاده در هر هفته یکروز منعقد میشود ولی در موقع لزوم وزارت عدلیه میتواند تکثیر جلسات را تقاضا نماید .

باب سیم

در تشخیص وتعیین حکام صلحیه

مادهٔ ۳۵ ـ محکمه صلحیه خواه در محلات شهر ها و خواه در مرکز بلوکات چنانچه در اصول تشکیلات عدلیه مقرر است دارای یکنفر فقیه عادل خواهد بود که لااقل ادنی درجهٔ اجتهاد را دارا باشد .

مگر درموردیکه قانوناً اعادهٔ محاکمه (تجدید نظر) مجاز باشد .

مادهٔ ۲۸ — مراجع رسمی از رسیدگی بامری که ابتدا ارجاع شده و حق رسیدگی دارند نمیتوانند امتناع نمایند مگر درموردیکه قابل رد [illegible] باشند

مادهٔ ۲۹ — چون محاکم ابتدائیهٔ هر حوزه امور شرعیه خود را بایک محاکم شرعی که در همان حوزه واقع است ارجاع مینماید هرگاه از محاکم شرعیه بامورئی رسیدگی خواهند کرد که از محکمهٔ ابتدائیه که محاکم مذکوره در حوزهٔ همان محکمه واقع است ارجاع میشود .

مادهٔ ۳۰ — اموریکه درمجلس فوق‌العاده رسیدگی میشود ازاین‌قرار است
۱) اموریکه در یکی از محاکم شرعیه یا در نزد یکی از حکام صلح پیچیده ومشکل باشد ومحضر یا محکمه صلح تقاضای رسیدگی و حل انرا در جلسهٔ فوق العاده بنماید .
۲) شکایتی که از حکم یا حاکم یکی از محاکم شرعیه‌یامعاونین انها یا حکام صلحیه نموده باشند وار عدلیه ارجاع شده باشد اعم از اینکه مدعی عمومی باشد یا خصوصی .
۳) مطالبی که راجع به تشکیلات وترتیب محاکم شرعیه است که پس از مذاکره و مشاوره تصفیه نموده بوزارتعدلیه پیشنهاد مینمایند تا اقدامات مقتضیه در رفع نواقص بعمل آید .
٤) مسائل فقهیه که حکم شرعی ان از رای یکی از حکام محاکم یا حکام صلح محل شبهه باشد .
۵) تعیین عوض حاکم محضر شرع یا محکمه صلحیه‌که مستعفی یامتوفی یامنفصل شده باشد در صورت تقاضای وزارتعدلیه بقسمی که در

از سوابق تقاضیات اهلیت ولیاقت آنان را برای قضاوت در ... امور شرعیه

تشخیص ... باشند .

مادهٔ ۴۳ . اکثریت آراء هیئت ممتحنه مناط اعتبار خواهد بود .

مادهٔ ۴۴ — هیئت ممتحنه بعد از رسیدگی امتحانات و تشخیص قابلیت امتحان شدگان صورت مجلس امتحان و آراء خود را بتوسط محاکمهٔ وزارت عدلیه بوزارت مربوطه ارسال خواهد داشت .

مادهٔ ۴۵ — هرگاه امتحان شدگان زیاده از کفایت حوزهٔ ابتدائیه باشند با تساوی درجات آنان اهالی محل برای محکمه همان محل مقدم ومرجح بر دیگران خواهند بود .

مادهٔ ۴۶ — هرگاه امتحان شدگان در یک محل زیادتر از احتیاج محل باشند با تساوی سایر شروط وزارت عدلیه قرعه حکام صلح را معین خواهد کرد .

بسم الله تعالی وله الحمد کتاب اصول تشکیلات عدلیه مرکب از دویست وشصت وپنج ماده وکتاب محاضر شرعیه وصلحیه مرکب از چهل وشش ماده مجموع کتابین سیصد و یازده ماده است در کمیسیون عدلیهٔ مجلس مقدس شورای ملی شیدالله تعالی ارکانه در محضر مذاکره وتحریر شده ودر تصحیح تطبیق آن با قوانین مقدسه شرع اسلام بقدر القدرة والامکان اهتمام

مادهٔ ۳۶ ـ تشخیص صلاحیت حکام صلحیه در بدو امر از طریق امتحان خواهد بود.

مادهٔ ۳۷ ـ تصدیق دو نفر از مراجع تقلید در اهلیت حکام صلحیه کافی و مغنی از امتحان است.

مادهٔ ۳۸ ـ بعد از تشکیل شوراهای صلحیه هرگاه حاکمی مستعفی یا متوفی یا بسببی از اسباب منفصل گردید وزارت عدلیه مخیر است که بطریق امتحان عوض او را منتخب کند یا از مجلس فوق العاده تقاضا نماید عوض او را تشخیص داده بوزارت عدلیه معرفی نماید.

مادهٔ ۳۹ ـ شرایط و اوصاف حکام صلح عیناً همان شرایط و اوصافی است که برای امنای صلحیه تعیین شده است.

مادهٔ ۴۰ ـ ترتیب تعیین و نصب حکام صلح بلاتفاوت موافق ترتیب تعیین و نصب امنای صلحیه خواهد بود.

مادهٔ ۴۱ ـ موجبات انفصال حکام صلح موافق موجبات انفصال حکام محاضر شرعیه است. بعلاوه تخلف از مقررات قانونی حاکم صلحیه نیز موجب انفصال آنان است.

مادهٔ ۴۲ ـ هیئت ممتحنه مرکب خواهد بود لااقل از سه نفر از تصدیق شدگان مراجع تقلید باحضور نماینده از طرف وزارت عدلیه.

تبصره ـ مراد از تصدیق شدگان کسانی هستند که لااقل دو نفر

بنام نامی

اعلیحضرت اقدس همایون سلطان (احمد) شاه شاهنشاه کل ممالک محروسه ایران خلدالله ملکه

بر حسب پیشنهاد وزیر عدلیه مقرر میداریم

مادهٔ ۱ ـ دستور العملهای موقتی راجع باصول تشکیلات عدلیه محتوی دویست و شصت و پنج ماده بپیشنهادی جناب مشیر الدوله که بتصویب جناب مسیو پرنی مستشار وزارتعدلیه رسیده و چهل و شش ماده راجع بمحاضر شرع بپیشنهادی هیئت نظار مجلس که مجموعاً سیصد و یازده ماده است بتصویب کمیسیون عدلیهٔ مجلس شورای ملی در غرهٔ شهر شعبان ۱۳۲۹ رسیده و هیئت نظار مجلس هم تصدیق کرده اند و امضای هیئت وزراء نیز رسیده است و اساساً مجلس شورای ملی این ترتیب را در اجرای قوانین موقتی تصویب نموده اند لذا ترتیب مسطوره دستور العملهای موقتی مذکورهٔ فوق بعد از اعلان بموقع اجرا خواهد رسید

مادهٔ ۲ ـ وزیر عدلیه مامور اعلان واجرای دستور العملهای موقتی مذکوره است .

ابو القاسم (ناصر الملک نایب السلطنه)

طهران تنگوز ئیل شهر شوال ۱۳۲۹ وزیر عدلیه مشیر الدوله

وموافقت نموده است حرره الاحقر الجانی محمد الخوئی فی شعبان

سنه ۱۳۲۹ ــ محل مهر الحسینی المدرس

قوانین موقتی راجع به تشکیلات عدلیه و احضار عدول مجتهدین که مجموعاً سه صد و یازده ماده است در کمیسیون عدلیه مجلس تنقیح و تصویب گردید ۲۱ شهر رجب تنگوز ئیل ۱۳۲۹ رئیس کمیسیون محترم قوانین عدلیه حاجی شیخ الرئیس ــ سید محمد ابراهیم الموسوی الشیرازی ـ نصرالله امهری حاج آقا شیرازی ــ رضا الطباطبائی ــ احمد مشهودی.

قوانین موقتی تشکیلات عدلیه و احضار عدول مجتهدین جامع الشرائط بطوری که از کمیسیون عدلیه گذشته و تصویب شده است صحیح است

فی ۲۲ شعبان ۱۳۲۹ نجفقلی بختیاری رئیس الوزراء ـ حسن مشیرالدوله وزیر عدلیه ابراهیم حکیم الملک وزیر مالیه ـ حسن ابن ابراهیم وثوق الدوله وزیر امور خارجه احمد قوام السلطنه وزیر داخله معاضد السلطنه وزیر پست و تلگراف

فهرست مندرجات

اصول تشکیلات عدلیه